21 de gener de 1935
Barcelona

la rambla

(esport i ciutadania)

"Los alcaldes serán designados siempre por elección directa del pueblo o por el Ayuntamiento."

Article 9 de la Constitució de la República espanyola.

Any VI. — Número 284 | Redacció i Administració: Rambla Canaletes, 13, pral. — Telèfon 14757 | Impremta: Bot, 21 — Telèfon 13000 | Preu: 20 cèntims

El moment municipal de Catalunya

Enquesta sobre la vigència de la llei del 14 d'agost de 1933, i sobre el nomenament de Comissions gestores

La resposta que ens han donat els advocats senyors Coromines, Nicolau d'Olwer, Quero i Molares, Duran i Ventosa i Soler i Janer, membres dels partits de E. R. C., A. C. R., P. N. R. E., Lliga Catalana i Tradicionalista

per JOAN BRUGADA

Vigent a Catalunya una llei municipal votada pel Parlament el 14 d'agost de 1-33, hem cregut interessant conèixer l'opinió que el moviment polític en relació amb ella podia merèixer a persones caracteritzades pertanyents a diversos partits catalans, de les quals ens ha semblat que podia tenir un interès.

Hem fet, doncs, aquesta llista de preguntes:

1. D'acord amb la Llei Municipal Catalana de 14 d'agost de 1933, ¿com enteneu que s'han de proveir les vacants de Consellers municipals en els casos ue alguns d'ells hagin estat processats?

2. La suspensió de les facultats concedides per l'Estatut al Parlament de Catalunya — suspensió segons la darrera Llei de Règim Transitori — ¿pot significar que la Llei Municipal Catalana de 14 d'agost de 1933, no és vigent?

3. El nomenament d'alcaldes gestors i de Comissions Municipals gestores, ¿recolça en alguna llei catalana o espanyola?

4. La declaració d'estat de guerra — segons les lleis vigents la República — ¿pot significar que queden en suspens les lleis vigents o ha de significar, al contrari, que s'han dé complir les lleis com mai?

5. ¿Tenia facultats el President de la Generalitat per a nomenar alcaldes i consellers municipals?

6. En assumir el Governador general de Catalunya les funcions d'aquell, ¿pot nomenar legalment alcaldes i consellers municipals?

Aquestes preguntes les hem fetes als senyors següents, tots ells advocat alhora:

Pere Coromines, de l'E. R. C.
Lluís Nicolau d'Olwer, d'A. C. R.
Josep Quero Molares, del P. N. R. E.
Josep Xirau Palau, de la U. S. C.
Lluís Duran i Ventosa, de Lliga Catalana.
Manuel Carrasco i Formiguera, de la U. D. C.
Joan Soler i Janer, de la Comunió Tradicionalista.
Lluís Jover i Nonell, d'Acción Popular Catalana.

No han contestat a les nostres preguntes, malgrat la nostra demanda reiterada, els representants d'U. S. de C., U. D. de C. i de la sucursal de la C. E. D. A. a Catalunya, senyors Josep Xirau, Carrasco i Jover.

Agraïm als senyors Coromines, Nicolau d'Olwer, Quero, Duran i Ventosa i Soler i Janer l'atenció que han tingut de respondre a la nostra enquesta.

Heus ací el que han dit:

Pere Coromines, de l'Esquerra Republicana de Catalunya

Don Pere Coromines, ex-conseller de Justicia i Dret del Govern de la Generalitat de Catalunya, diputat al Parlament català, ens ha dit:

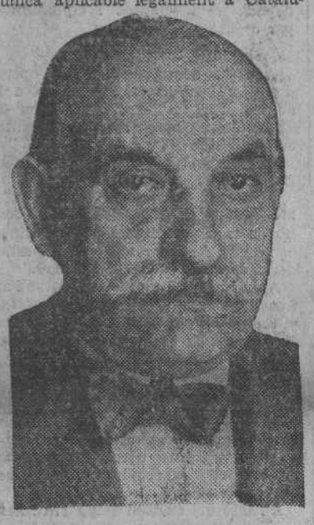
—Totes les preguntes que vostè em fa em semblen una mica pueríls. Perdoni aquesta qualificació, però no en trobo cap més que respongui millor al meu pensament.

Aqueixes preguntes suposen un estat de dret, la vigència d'una escala jeràrquica de normes jurídiques respectades. I és aquesta suposició que em sembla una mica pueril. La Diputació permanent del Parlament de Catalunya s'ha vist obligada a acordar que el seu President presenti recurs de competència basat en el fet que les Corts actuals no podien fer la llei del 2 de gener sense faltar a la Constitució de la República.

Aquí no hi ha altre estat de dret, constitucionalment parlant, que l'existència d'un Parlament català que ha de reunir-se per a elegir un President de la Generalitat, el qual designarà els membres del seu Consell Executiu. Aquest Parlament es pot dissoldre ell mateix i provocar així la celebració d'eleccions.

Tot el que sigui sortir-se d'això podrà determinar una situació de fet, però no de dret. I en aquesta situació de fet, i mentre duri, és una mica pueril preguntar si tal cosa pot fer-se legalment i quina llei s'ha d'aplicar.

Les Corts ordinàries ni poden suspendre les facultats del Parlament català, ni poden derogar, ni suspendre, ni substituir, la llei municipal, única aplicable legalment a Catalu-

PERE COROMINES

nya. Fora d'això no té cap solta parlar de lleis; esbrini per on ens portarà l'arbitri de la força que ha creat l'estat de dret en el qual ens trobem, i estarà més en la realitat.

—Com que totes les preguntes de vostè tenen una coherència íntima, no voldria contestar-ne unes que poden ésser lògica conseqüència de les altres que no hé de contestar. Fins aquelles que suposen el cas d'una força major no poden isolar-se de la violència que s'exerceix damunt la situació jurídica. Encara que la llei municipal no preveiés la suspensió dels regidors, perquè la seva substitució ja està resolta amb la designació de suplents que féu el cos electoral, és evident que fins en el supòsit d'una autonomia total pot produir-se la força major que obligui el Govern regional a suspendre o a acceptar la suspensió i fins la destitució dels regidors. Aleshores es produeix l'"ordenança de necessitat", però fins en aquest cas l'organisme jurídic que ha de declarar la indemnitat del Govern regional no podrà ésser altre que el Parlament català.

—Ni el Govern de la República pot promulgar en el nostre cas l'"ordenança de necessitat", ni les Corts de la República poden legalment declarar la indemnitat del seu Govern. Això pertoca a l'Executiu de la Generalitat i al Parlament català, el qual existeix i té facultats per a completar l'organisme jurídic. Unes Corts Constituents de la República, després de reformar la Constitució i l'Estatut, tindrien facultats que no tenen les Corts ordinàries, però com que no existeixen per ara no cal parlar-ne.

Lluís Nicolau d'Olwer, d'Acció Catalana Republicana

Lluís Nicolau d'Olwer, l'ex-ministre d'Economia del Govern provisional de la República, leader d'Acció Catalana Republicana, ha contestat així:

I

Vacants de consellers municipals, només hi haurà les que produeixin els declarats inhàbils per sentència judicial (article 13). Cada vacant s'ha de proveir per un suplent de la mateixa llista de [illegible] ha donat lloc a la vacant (article 14).

II

No. La llei és vigent mentre una altra llei no la derogui o modifiqui.

III

No. Es contrari a l'article 33 de la llei catalana i al 9 de la Constitució de la República, que diu: "Los alcaldes serán designados siempre por elección directa del pueblo o por el Ayuntamiento."

IV

L'estat de guerra afecta només l'ordre públic. Les lleis han d'ésser complides i fetes complir per les autoritats militars.

V

Comissions gestores, mai; alcaldes gestors, tampoc. Només pot nomenar

LLUIS NICOLAU D'OLWER

delegats que substitueixin els alcaldes en les funcions que exerceixen, no com a caps de la vida municipal, sinó com a representants del Poder públic. Aquests delegats, però, **no poden mai intervenir en els afers propis de l'Ajuntament** (art. 33).

* * *

Aquest és el marc, sempre restringit, de la legalitat. Ara, el camp de l'arbitrari no té límits; hom pot galopar-hi indefinidament.

Josep Quero Molares, del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra

Josep Quero Molares, vocal al Tribunal de Garanties de la República, secretari de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya, membre del Consell General d'Actuació Política del Partit Nacionalista Republicà d'Esquerra, ens ha contestat així:

I

Crec que en primer lloc han de passar a ocupar les vacants els consellers municipals suplents que van ésser elegits pel poble. Si l'Ajuntament no té el nombre suficient de regidors per a prendre acords vàlids, el que cal és proveir les vacants mitjançant consulta electoral.

II

El règim transitori no afecta, ni pot afectar les lleis degudament votades pel Parlament de Catalunya, que continuen vigents, tant les que fan referència a la vida civil (llei de majoria d'edat, condició jurídica

JOSEP QUERO I MOLARES

de la dona...), com les administratives (llei Municipal) i judicials (llei del Tribunal de Cassació de Catalunya).

III

La llei Municipal catalana va reduir la intervenció del Poder executiu en la vida municipal a la facultat de designar delegats per a les qüestions que no fossin de l'esfera privativa dels Ajuntaments, i això amb les limitacions que la pròpia llei estableix. El problema municipal és un problema d'independència administrativa, confiada a aquells que han merescut del poble la seva confiança.

Parlar de llei espanyola aplicable, en matèria municipal, a Catalunya, és jurídicament indefensable. Tots els partits, fins i tot aquells que neguen el dret autonòmic de Catalunya, accepten l'autonomia municipal.

IV

L'estat de guerra no pot tenir altre abast que l'assenyalat en la llei d'Ordre públic. La vida civil no queda afectada més que estrictament en el que fa referència a l'Ordre públic i continuen regint les lleis vigents i les autoritats competents.

V

La llei Municipal Catalana estableix que l'alcalde president ha d'ésser elegit d'entre els membres que componen la Corporació. Els consellers municipals seran elegits, diu, per sufragi universal directe, igual i secret, de conformitat a les lleis. El President de la Generalitat no tenia cap facultat en relació a designació d'alcaldes i consellers municipals i solament al Consell executiu li corresponia la convocatòria de les eleccions municipals. Naturalment, aquestes normes suposen el funcionament normal de la vida administrativa.

VI

La llei de règim transitori estableix que el governador general assumeix les facultats del President i del Consell Executiu. En aquest sentit no pot tenir altre dret que l'esmentat anteriorment. Cal, però, no oblidar que de conformitat a la llei d'Ordre públic, i mentre duri l'estat de guerra, es poden substituir, interinament, funcionaris o Corporacions.

La situació actual solament pot aclarir-se, en el seu aspecte administratiu, demanant al poble de Catalunya que designi les autoritats municipals.

Lluís Duran i Ventosa, de Lliga Catalana

Don Lluís Duran i Ventosa, cap de la minoria de Lliga Catalana a l'Ajuntament de Barcelona, diputat al Parlament català, membre caracteritzat de la Comissió d'Acció Política de la Lliga, ens ha respost així, refonent en una sola resposta les que li demanàvem a les sis preguntes:

La continuació del tiroteig no ens havia permès encara als companys de la minoria de Lliga Catalana sortir de la Casa de la Ciutat, el matí del set d'octubre, quan se'ns plantejà el problema cabdal tancat en les preguntes que vostè em fa. I malgrat el cansament de la nit perduda i de les naturals emocions que aquells esdeveniments ens provocaren, crec que aquell matí, ja vaig veure el problema de la mateixa manera que segueixo veient-lo tres mesos després.

Tant per a la continuació de l'Estatut, com per a la continuació de la vida municipal, jo vaig entendre ja aleshores que el millor era complir la llei. L'única garantia de consolidació de les llibertats públiques és el compliment de les lleis, i com més amunt s'està i majors responsabilitats de govern es tenen, encara més. Un immediat compliment de la llei, amb una reunió immediata del Parlament de Catalunya, per a constituir un Govern provisional, votar una nova llei electoral i acordar la seva pròpia dissolució, hauria tingut enormes avantatges per a Catalunya i per a la República. Desgraciadament no hi hagué prou clarividència, ni a Madrid, ni potser ací, per part d'aquells que més facilitats haurien hagut d'oferir perquè aquell pla fos una realitat. I així ens trobem com ens trobem.

Anàlogament calia fer a l'Ajuntament de Barcelona. Aquest, com els altres de Catalunya, podia seguir funcionant dintre de la llei, amb els consellers municipals que no havien estat detinguts, que eren un disset o

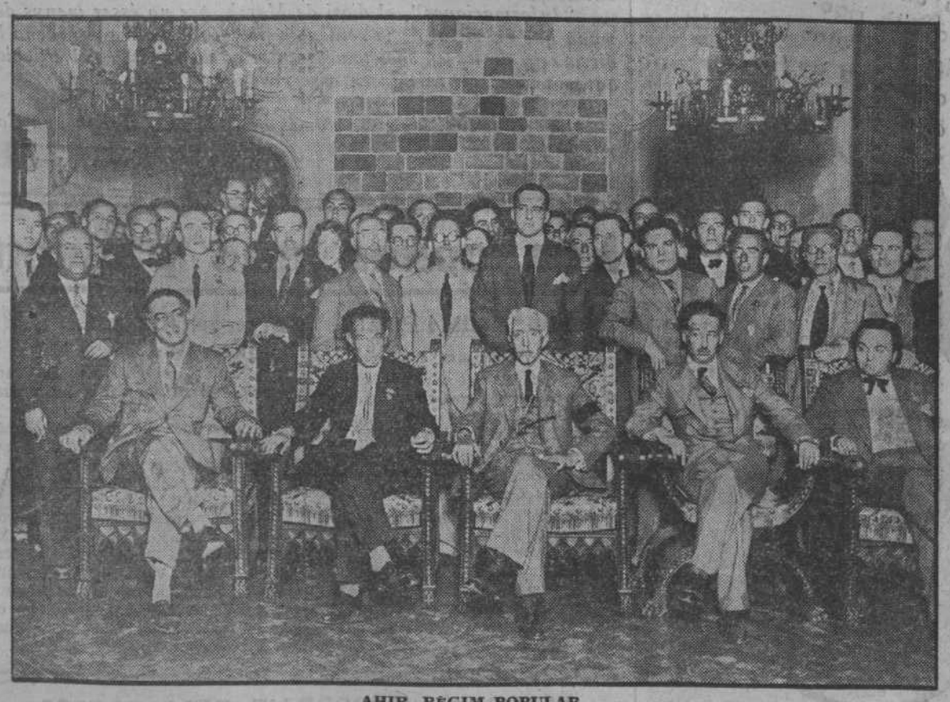
LLUIS DURAN I VENTOSA

divuit. La llei municipal permetia afegir-hi els cinc o sis suplents dels consellers impossibilitats per a exercir el càrrec. No hi havia d'haver dificultats legals més que per a prendre determinats acords que exigeixen majories absolutes, però l'obstacle no havia pas d'ésser insuperable, donada la jurisprudència establerta.

La situació encara és la mateixa. Seguint vigent, com segueix, la part ja aprovada de la llei municipal catalana, no hi ha més que respectar en llurs càrrecs els consellers municipals que no han estat condemnats, ni processats, ni detinguts, ni estan fugitius, o separats justificadament, i cobrir llurs vacants, amb llurs legals suplents. I si es cregués indispensable completar encara el nombre de consellers fins al requerit per la llei per a cada Municipi, potser — no havent-hi a la llei un precepte determinat per a casos tan extraordinaris — podria buscar-se una fórmula automàtica de provisió de vacants, que oferís garanties suficients contra tota intervenció d'esperit de partit.

El que no crec que es pugui fer mai és nomenar això que en diuen

REPÚBLICA 1932

AHIR, RÈGIM POPULAR

REPÚBLICA 1934

AVUI, RÈGIM TRANSITORI

A totes les presons de Catalunya n'hi ha. També a la de Madrid i en altres indrets d'Espanya.

Recordeu-vos-en.

gestors i comissions gestores, que no conegué mai el règim antic i que és una vergonyosa invenció de republicans que no acabo d'entendre quina idea tenen d'una democràcia. Però, permeteu-me que us observi: Jo no crec que ara se n'hagin de nomenar; però tampoc no ho creia lícit ni per la llei catalana ni per l'anterior llei espanyola, quan l'Esquerra governava la Generalitat i omplí de comissions gestores els Municipis catalans. Ara no ha de fer-se, pero abans era tan censurat que es fes com ho es ara.

Per això quan em pregunteu si el President de la Generalitat tenia facultats per a nomenar alcaldes i consellers municipals, per a deduir-ne que reposat en el Loc de President, tampoc no ha de poder-no fer el Governador general, he d'insistir en aquest advertiment. Jo no m'he d'amagar de dir que no crec que perquè el senyor Macià havia nomenat gestors contra la voluntat dels Municipis, ara ho hagi de fer el senyor Portela. Ja veieu si és clara la meva opinió: Ni aleshores s'havia de fer, ni ara tampoc.

El meu criteri és que s'ha de complir la llei. Allà on aquesta no arribi, les seves deficiències no poden ésser omplertes més que mitjançant regles generals. Mai amb aplicació de criteris arbitraris per a cada cas, procurant cada partit treure el millor profit d'una situació crítica.

Joan Soler i Janer, de la Comunió Tradicionalista

Joan Soler i Janer, conseller municipal de Barcelona, en repreesntació de la Comissió Tradicionalista, destacat element d'aquesta organització monàrquica, ha respost així:

Sento no poder contestar concretament a cada una de les preguntes formulades. Em recorden massa els programes de les assignatures en dies d'examen.

La meva posició política, demés, no em permet donar gust a cap dels grups republicans que tan aferrissadament es lliuren a una mena de

JOAN SOLER I JANER

judici de Salomó respecte de l'actual règim. Ho fan tan admirablement, al meu entendre, que no cal pas que ningú els atiï.

En el problema de conjunt que l'interrogatori planteja, i al marge del matx partidista que fan aquests dies algunes significades personalitats damunt l'estadi de la política catalana, el meu sincer pensament és aquest:

El col·lapse de la vida municipal a Catalunya, conseqüència de la deplorable i condemnable actitud dels governants catalans del sis d'octubre, havia de solucionar-se seguidament, àdhuc mantenint-se l'estat de guerra.

Si uns consellers municipals havien delinquit, arreu en restaven d'altres nets de culpa. Amb aquests i els suplents necessaris fins a completar el nombre previst per a cada Municipi en la llei municipal del 14 d'agost de 1933, se solucionava la continuïtat de la vida municipal sense sensibles trastorns administratius. I si s'havien produït, allà cada un dels partits i dels seus homes amb la responsabilitat en què haguessin incorregut. El poble n'hauria pres bona nota per a demà. Procedir d'altra manera no ho considero ni democràtic, ni respectuós amb la llei, ni seriosament pràctic des del punt de mira de la pacificació dels esperits. (La frase no és meva, però està de moda.)

Alcaldes i consellers municipals o gestors és una simple qüestió de denominació o de subjecció a un criteri més o menys autèntic. En temps del difunt senyor Selves hi havia a Catalunya uns cinc-cents gestors. Llavors manava l'Esquerra; ara volen manar els radicals. Una temporadeta cada grup, i tots contents. Tots són uns excellents republicans; Déu em guardi de discutir-ho. En això estic completament d'acord.

Si fa o no fa, haureu de reconèixer que les coses sirguen com abans del 14 d'abril de 1931.

L'estat de guerra és sempre d'excepció i tendeix a sancionar exemplarment totes les transgressions legals. No cal perdre de vista que quan un Govern, amb la seva responsabilitat, adopta i declara aquesta mesura extrema, són publicats els corresponents bans, amb tot un seguit d'articles rigorosos amb força d'obligatorietat transitòria, i és clar que tot allò que sigui oposat als preceptes dels esmentats articles resta en suspens mentre aquell estat perduri.

Ara bé: no ens enganyem; a Catalunya l'estat de guerra va declarar-se des del balcó de la Generalitat, a les vuit del vespre del 6 d'octubre. Els vençuts, per tant, han d'acceptar-ne, resignadament, totes les conseqüències.

Un sol qualificatiu em plau per a la paraula llei, vingui d'on vingui: que sigui justa. Lleis justes i una autoritat autèntica que les faci complir a tothom per igual: heus ací el gran problema. El que el poble desitja, amb raó sobrera, és sentir-se governat amb justícia, tractat amb caritat i administrat amb honradesa. I això no s'aconsegueix pas sospesant els graus de catalanisme ni revisant patents de republicanisme. Això i moltes altres coses..., política menuda, cada dia més detestable i fastigosa.

* * *

Heus ací les respostes rebudes: de quatre camps diversos en prové un mateix pensament: cal respectar la llei. Heus ací, doncs, un programa per als governants.

Liberals com som, hem respectat el text íntegre dels qui han tingut l'amabilitat de respondre a la nostra enquesta, encara que en algun concepte no haguem estat d'acord amb ells.

Cotitzeu pels presos. Millor avui que demà.

Records del temps ve'l

De quan "l'emperador" era anticlerical...

per BRAULI SOLSONA

Fa anys — molts?, pocs? — que l'avui illustre polític era un terrible lluitador republicà, rebel i intransigent, audaç i demolidor en les seves campanyes d'agitació. Vivia al madrileny barri de Chamberí, i un episodi insignificant, corrent, sense importància, encenia la seva indignació. La "reacció tractava d'edificar en aquella barriada humil un altre convent.

El nostre home se sublevava davant el nefand propòsit. El barri alegre estava a punt de desaparèixer amb els murs tètrics de tanta església, de tant convent. Allò era intolerable. I el nostre home agafà la ploma i el paper per esbravar el seu furor:

"—Tenemos — va escriure — hermanitas de los pobres, hermanitas de los viejos, hermanitas de los niños, hermanitas de los huérfanos, paules, adoratrices, salesianos, qué sé yo de la Divina Pastora, qué sé yo cuántos del Corazón de Jesús, hermanitas para asistir a los enfermos, frailes, no sé si calzados o descalzados, aunque esto no importa, que ellos poquito a poco se van poniendo las botas y concluirán por calzarse el barrio entero.

Hay "hermanitas" de no sé qué orden, francesas por cierto, que se dedican a la enseñanza de niños, instruyéndoles en lo elemental, y enseñándoles luego un oficio. No sé cómo tienen tiempo para tanto, porque gran parte del día y de la noche se llevan canturreando oraciones para ellos tan vacías de sentido como testa de clérigo rural, o solfeando el consabido "dos por uno es dos, dos por dos son cuatro", etc., etcétera, con lo cual no cabe duda que atronarán al vecindario, pero que saldrán sublimes matemáticos.

Nos consta — nos consta, ¿eh? — que en uno de esos colegios monacales, que no pagan contribución, hay hermanitos que tocan en el órgano, y "sotto voce", peteneras y guajiras, otros "se las cantan" y no sabemos si los demás las bailan y las jalean. Nos admira en verdad que para cuatro gatos que suelen componer esas comunidades se levanten esos edificios inmensos, que tienen austera la fachada y risueño y confortable el interior.

Si subís a la buhardilla de un obrero y os asomáis a contemplar el barrio como a vista de pájaro, comprenderéis por qué el proletariado mira con "ojos anarquistas" esos palacios hipócritas.

Os circunda, os estrecha, os ahoga ese círculo de ladrillo que casi os empareda en vuestro hogar.

Delante, la iglesia o la capilla que soporta el peso de una esbelta, airosa y elegante torre que se lanza al cielo semejando rápido cohete, sorprendido y petrificado en su carrera; en el centro un reloj de ancha esfera como el ojo de un cíclope burlón; más altas las campanas, lenguas viperinas molestas, chillonas, escandalosas, como de comadres desarrapadas y chismosas.

Dos alas colaterales suelen ser el edificio habitable, y cerrando el espacio que comprenden, una tapia, que oculta a los transeuntes el jardincillo lujurioso de vegetación y la huerta exuberante de hortalizas..., que comen los asilados, si los hay. El espectáculo que se presencia desde algunas de esas indiscretas buhardillas hace más triste la miseria de los que las habitan.

Y, sin embargo, de vez en cuando, una de aquellas hermanitas, sonrosadas, rebosando salud, rollizas y limpias como la plata, llama a la puerta de las buhardillas en demanda de una limosna para los asilados...

Dentro de poco — escrivia el terrible anticlerical, amb ironia punxant — tendremos la honra, la satisfacción de ver levantarse otro convento más.

En el campillo conocido por el del "tío Merejes" se ha cerrado con valla un amplio solar y se están haciendo los primeros trabajos de explanación.

El edificio tendrá vistas a las cuadras del tranvía del Norte.

Cuando se abstraigan los frailes en la contemplación de la vida que hacen los que pululan por el interior de aquellas podrán exclamar con el doctor Pandolfo:

¡Válgame Dios lo que somos!

Y no será éste el último edificio de su clase que veamos surgir, porque los religiosos parodian también la máxima divina "Crescite et multiplicámini".

No faltará por ahí alguna otra viuda de segundas nupcias que con la pensión a cargo del Estado que le dejó el primer esposo, eleve un templo a San Caralampio en memoria del segundo. Y que suban el pan y la carne. Amén."

Es de Nakens aquest article? No. No és del director de "El Motín". Ho sembla pel to irreverent i desenfadat en què està escrit. Però no és de l'irreductible anticlerical que va morir pobre y oblidat, per no transigir amb el clericalisme. Si fos de Nakens seria més ben escrit. Encara que l'article que transcrivim tingui el mateix to agut d'anticlericalisme rabiós, és d'un anticlerical que no és irreductible. Es d'un anticlerical que s'ha deixat reduir. Que ha oblidat les seves idees i les seves propagandes per aconseguir una posició política que el poble no li hauria consentit assolir. D'un anticlerical que ha posat la República als peus del clericalisme, perquè els vots dels seus diputats el mantenen al Poder. Ja no el molesten els capellans, ni els frares, ni les monges, ni les campanes (llengües viperines, etc., etc.), ni l'ombra trista que projecten aquests "palaus hipòcrites que el proletariat mira amb ulls anarquistes". Al contrari, labora a llur major glòria i profit. Els obre, perquè tornin a imperar al nostre país, el camí que els assenyalà el poble el 14 d'abril perquè se n'anessin. Li és igual que els frares siguin calçats o descalços perquè ha après d'ells que l'important és posar-se les botes i calçar-se el país, i els està agraït per la lliçó. Ara no seria capaç — pel bon semblant, d'assistir, ni àdhuc invitat pel seu company Gil Robles — a aquestes bullangues clandestines que s'armen als convents, segons el seu autoritzat informe, a base de "peteneras" i "guajiras". Misericordiosament ha acudit en auxili dels clergues rurals, els caps dels quals li servien abans per a terme de comparança amb el buit. Ara l'afalaguen les oracions dels frares que comparava compassivament amb les bèsties de les quadres del tramvia del Nord. I no el molestaria que una vídua pensionista li aixequés un temple a Sant Caralampio, posem per ant seriós i acreditat.

Jo m'atreviria a proposar a Pita Romero que llegís al Papa aquest article que he tingut el bon humor de exhumar, en la seguretat que facilitaria enormement la seva tasca conciliatòria... Dient-li, però, que qui l'escrivi és el mateix que l'ha enviat a Roma. ¡No es divertiria poc el Sant Pare!

PREPARACIÓ

Sembla que avui o demà el senyor Lerroux tractarà de refer el seu ministeri de cara a procurar-li una mica més de durada.

La conxorxa Lerroux-Gil Robles-Melquiades-Velasco ha establert que la salvació del país resideix en què aquestes quatre grans personalitats monopolitzin el Govern; això sí, sense deixar parlar ningú, mantenint l'estat de guerra, i silenciant tot el que va passar a Astúries.

A base d'això, pensen que es pot anar tirant. Que cada dia hi hagi 500 obrers parats més — estadística oficial—, no interessa gaire. Interessa més si el Martínez de Velasco pot collocar un amic dins del Govern, si al Gil Robles li donen una altra cartera, i si en aquest gran ofertori nacional s'hi pot cremar una candela més a profit del cadàver del Melquiades Alvarez.

Heus ací el panorama del país. «Mai no s'havia arribat a un grau més profund de misèria política». Són mots d'un diari de dreta: de la «Veu de Catalunya». Són paraules d'un escriptor «equànime» que ha cantat repetidament el panegíric de Lerroux i de Gil Robles: Josep Pla.

Misèria política: heus ací. Hom la sent a través dels telegrames de la premsa. Hom la copsa escoltant la ràdio. Hom la veu en les fotografies.

Un dels grans mals que ens van pervenir el 14 d'abril — gran mal dins el gran bé de la diada—, fou que la República havia arribat precipitadament. Ara correm un perill semblant. El que ha de venir no ho portem nosaltres, els que ho desitgem. Ens ho porten ells, els que governen. Però fa l'efecte que ens ho porten tan de pressa, que seria molt trist que també vingués amb massa precipitació i ens reprengués.

Cal, doncs, preparar-se. De tota la quincalla, de tots els fums, de tota l'estultícia present, no en quedarà ni el record. Preparem mestrestant la feina, per estar a punt en el moment dhaver de fer-la.

Els presos

Anotem entre les d'aquesta darrera setmana les dels senyors Ossorio i Gallardo, Jiménez de Asúa, Barcia, Gordon Ordax, Carles Esplà, Casares Quiroga, Botella Asensi, Luis de Tapia, Eduard Ortega i Gasset, J. B. Trabal, Melcior Marial, Barriobero, Ricard Prats, Josep Maria Massip, Jover i Sarroca, Lezcano, Fernando de los Ríos, Francesc Madrid, Gómez Hidalgo, Marcelli Domingo, José Salmerón, Alavedra, Rafael Gobern, etc.

També han estat a la presó la senyora Cortés d'Esteve i els senyors Josep i Manuel Companys.

* * *

El doctor Hernando ha visitat el senyor Lluhí, el qual ha ratificat el seu agnòstic que féu pel mes de juliol passat arrer en el sentit que precisa, encara que no urgeix, una intervenció quirúrgica al duodè.

El Tribunal de Garanties, per mitjà d'un metge municipal, designà, per a reconèixer el senyor Lluhí, el degà senyor Canseco, el qual, dissabte a la tarda, el visità, i després d'un detingut examen del pacient, sembla que va creure que la malaltia que pateix l'ex-conseller de Justícia i Dret al Govern de la Generalitat no precisa ser operada de moment, i afegí que la dita malaltia pot tractar-se a la presó, sense que per això hi hagi perill per a la vida del senyor Lluhí. Aquest informe fou lliurat dissabte a la tarda al president de l'Audiència per al seu tràmit corresponent.

* * *

Els advocats defensors dels consellers del darrer Govern de la Generalitat presentaran un escrit de recusació de quatre vocals del Tribunal de Garanties, un d'ells el senyor Victor Pradera, per haver signat el manifest del Bloc Monàrquic. Al·leguen els defensors que en aquest document es fan determinades apreciacions sobre el moviment d'octubre, la qual cosa demostra, segons els dits advocats, que aquells vocals no tenen la deguda imparcialitat i equanimitat per a jutjar els fets.

* * *

Aquesta setmana ha estat operat d'una trencadura, a Barcelona, a la clínica del Dr. Tries, el conseller de Treball del Govern de la Generalitat senyor Martí Barrera.

L'estat del senyor Barrera és satisfactori.

Ha estat tramés de Barcelona a Madrid el sumari que se segueix contra l'alcalde de Barcelona i el dinou consellers de l'Ajuntament que estan detinguts a bord de l'"Uruguay."

Al sumari hi ha estat adjuntat l'informe de l'Auditor, en el qual manté el criteri que és la jurisdicció militar la que hi ha d'entendre i, per tant, que han d'ésser jutjats en Consell de guerra.

* * *

Avui ha començat a veure's la causa contra 215 rabassaires. En principi, hi havien trenta detinguts, però en el curs del sumari n'han estat alliberats diversos.

A l'acte del Consell de guerra intervindran els defensors següents:

Advocats M. Rubió i Tudurí, Abel Velilla, Juli Laporta, Antoni Segura, Joan Comes i Valls, M. Thió i Rodés, Pere Ventura, Angel Samblancat, Ramon Noguer, Eugeni Joaniquet, Ignasi Maluquer, Eduard Segarra, Eugeni Vilaclara, Josep María Valón, Carles Vilarodona, Maria Garcia, els capitants Ferràn, Lafont i Eduard Gras i els tinents José Espada i Moisés Trigueros.

* * *

De Madrid s'ha rebut a l'Auditoria Militar la comunicació del Tribunal de Garanties, en la qual diu que el Tribunal esmentat no ha d'entendre en el sumari seguit contra el president del Parlament català Joan Casanoves, ja que el delicte què se li imputa és de la competència de la Auditoria Militar.

Demanem l'indult del tres condemnats a mort per delicte polític Argüelles, Torrents i Vàzquez

"La Veu" de la Lliga no ens ha aclarit encara què pensa, ni què vol, ni què està disposada a fer, ni què es creu obligada a no fer, tot i fent honor, als seus trenta anys, mal comptats, de catalanisme.

La veu del senyor Cambó, més explícita, ens fa saber des de Roterdam, el que ell personalment opina que s'ha de fer, i que és en definitiva el que es farà, perquè a la Lliga, mana qui mana i ningú més...

* * *

Per una disposició de la "Gaceta de Madrid" ha estat deixat sense efecte el traspàs dels serveis d'Obres públiques que fou fet a la Generalitat per decret de 30 d'agost del 1934.

* * *

El senyor Cambó ha manifestat al corresponsal del "Nieuwe Roterdamsche Courant" de Roterdam, referint-se a la política general espanyola; "La posició de la Lliga és de completa llibertat, que li permet fixar, en cada moment, la seva actitud, amb criteri objectiu, recobrant el Govern en tota obra que estima encertada i combatent-lo quan estimi que l'encert no l'acompanya..."

Referint-se a l'actitud de la Lliga davant del règim transitori aplicat a Catalunya ha afegit: "La Lliga és intervencionista per principi, i collaborarà mentres això sigui compatible amb la seva dignitat i amb la seva ideologia i es vagi a realitzar, dintre de la llei, una obra constructiva.

* * *

La junta de l'Hospital Clínic ha decidit fer efectiu l'acord pres de suprimir 300 llits per no poder fer front a les despeses que ocasionen.

En virtut d'aquest acord, quedaran reduïts a 500, els 800 que actualment venia mantenint, dels 3000 que farien falta, si s'haguessin d'atendre degudament les necessitats proporcionals al milió d'habitants amb què compta Barcelona.

* * *

A Madrid han arribat 100 alcaldes de la província de Badajoz per demanar al Govèrn que prengui mesures urgents per a remeiar l'atur que en aquelles contrades pren proporcions dramàtiques.

* * *

A Barcelona, el diari "Renovación", òrgan del partit radical diu que el senyor Pich i Pon és "El obrero catalàn".

* * *

Mentrestant, però, el que apasiona el país és la conferència, gairebé permanent, dita dels quatre, celebrada per veure de fer un repartiment més equitatiu de les carteres ministerials, dels governs civils i d'altres prebendes que enforteixin el "Bloque gubernamental."

* * *

El bloc governamental, després de moltes reunions i repartiments ha decidit mantenir-se unit i anar a unes eleccions generals.

* * *

A la Corunya, el passat dia 15, va celebrar-se Junta general del Partit Radical, assistint-hi el president del consell d'Estat, senyor Abad Conde.

L'actuació de la directiva, emparada pel dit senyor, fou durament censurada.

Fou necessari, que el local, fos custodiat per guàrdies d'assalt.

Es procedí a l'elecció de nova directiva, i es registraren tota mena d'abusos, que foren denunciats a la Junta nacional del Partit.

Va arribar-se a impedir l'entrada al local als elements que patrocinaven la candidatura d'oposició, així va triomfar la que patrocinava ell senyor Abad Conde.

* * *

Als monàrquics espanyols que anaren a Roma a les noces de l'ex-infanta Beatriu, els ha estat privada l'entrada al Vaticà perquè portaven insígnies del règim d'abans del 14 d'abril.

Així ho fa constar el senyor Pita Romero al Govern de Madrid, per a fer palesa la imparcialitat demostrada pel Sant Pare.

* * *

El Partit d'Esquerra Republicana de Jaén, ha telegrafiat al president de la República, l'informe oficial sobre els fets d Astúries i de Catalunya, redactat per encàrrec del Govern pel periodista Víctor de la Serna.

* * *

El fiscal de la República ha rebut una comunicació del Govern, perquè estudiï l'aspecte jurídic de les manifestacions atribuïdes a l'ex-ministre senyor De los Ríos, aparegudes en "Le Populaire", i que tantmateix fan referència als fets d'Astúries.

* * *

Els del "Bloque Nacional" han enlairat un globus de grans proporcions i amb els colors de la bandera monàrquica, a la Gran Via...

Els del "Bloque Nacional", són aquells senyorassos que per a prendre la filiació de llurs partidaris fan córrer un imprès que diu:

"Armas que maneja. Conocimientos militares que posee. Arma en que prestó sus servicios... i altres... diguem-ne pueriliats..."

* * *

Mentrestant "A B C", diu "Verdad es que don Fernando de los Ríos, como todos los de su laya, no son de España sino de anti-España."

"Informaciones", el diari de March, per no ésser menys demana que en virtut de la sentència dels Tribunals que ordena la dissolució de les 45 societats propitàries de la Casa del Pueblo, aquesta sigui convertida en caserna de guàrdies d'assalt.

* * *

La "Libertad" demana només que vagi a Astúries una Comissió parlamentària...

NAQUERA

Les coses que passen

El senyor Vallès i Pujals

De "La Vanguardia" d'ahir:

"Ayer por la tarde se entrevistó con el gobernador general, Sr. Portela, el diputado de la Lliga al Parlamento de Cataluña Sr. Vallés y Pujals."

Sembla que el senyor Vallès i Pujals serà Conseller transitori del Govern de la Generalitat.

—Perquè s'acabi de desprestigiar, posem-n'hi un que ja ho sigui — va dir el senyor Cambó.

El senyor Vallès i Pujals faria, al Govern nou de la Generalitat, el trist paper que féu a la Mancomunitat don Alfonso Sala durant la dictadura.

El senyor Anguera, ministre de Justícia?

Ja estarà content. A "La Vanguardia" li adjudiquen la tan preuada cartera.

Es clar que, de moment, només és un rumor dels periodistes. El senyor Lerroux els pregunta:

—¿I a qui adjudiqueu aquestes carteres?

—A Governació anirà el senyor Cèsar Jalon, actual ministre de Comunicacions; a Treball, el de Governació, senyor Vaquero; a Comunicacions, el diputat de la C.E.D.A. senyor Salmón; a Estat, el qui ho és de Justícia, senyor Aizpun, i a Justícia el senyor Anguera de Solo...

ESPORTIU: RECORDA'T DELS PRESOS

Hora de reconstrucció i d'experiència

Missió política de la joventut catalana

per JOSEP M. MASSIP

Setmanes enrera, en un moment de confusió i de silenci, aparegué a Barcelona un titulat "Manifest als joves", alguns dels signants del qual compto, com a bons amics meus. El Manifest estava bé. Només tenia un defecte: que ni afirmava res de nou, ni sentava, sobre la línea del futur, una trajectòria concreta de res. Els signants tractaven de definir el millor possible la seva situació, de fixar el moment polític i social present i, en fi, suggerien la necessitat vaga, gens precisada, de la creació d'un centre d'estudis que anés perfilant, en el terreny de la cosa pública, i en un sentit avançat, solucions i programes.

Si la intenció és bona, muntada així a l'aire, com queda, resultaria inútil i encara pertorbadora. No. No és l'hora de crear grups i guerrilles, sinó la de coordinar guerrilles i grups en el límit ampli dels organismes de la democràcia catalana, si és, com en el cas que m'ocupa, que l'esforç entranya un objectiu de caràcter polític. No es hora de tancar-se en torres de vori més o menys autèntic, ni de cenyir el radi d'acció de l'individu en la crítica aïllada i ineficaç, sinó de donar tot el que es tingui en personalitat, en intel·ligència, en impuls i en idees, al conjunt organitzat de les forces polítiques d'esquerra que caldrà reestructurar immediatament a Catalunya, com en el conjunt de tota la República.

Aquesta ha d'ésser avui, que l'hora que passa reclama d'ells tot l'esforç de la seva joventut, l'aportació que els joves han de fer a la vida pública. No es tracta d'egoismes de partit ni de la lluita encesa dels homes darrera d'afanys utilitaris. Es tracta, simplement, de servir el nostre país i la nostra cultura en perill. No hi ha una política, en joc. Hi ha les essències més nobles de la justícia i de la llibertat humana que, ni supeditades a l'exigència d'una economia equitativa i equilibrada, no poden ni han de perdre la seva jerarquia superior en la història.

* * *

En articles anteriors hem asenyalat la necessitat estricta d'una depuració i d'un perfeccionament en l'estructura, en la funció i en el programa dels organismes de la democràcia catalana que el dia 6 d'octubre cobrien una etapa de la seva actuació, i que, a partir del 6 d'octubre, entrenats en la lluita i en l'experiència, tenen una clara missió a complir en el futur immediat.

Perquè això sigui així cal que als quadres d'avantguarda de la nostra democràcia hi figuri ja joventut. Fins al 6 d'octubre la joventut de les esquerres catalanes fou força de xoc, i prou. D'ací endavant ha d'ésser alguna cosa més: ha d'ésser ambició política i social, que mantingui l'actuació de dirigents i de militants en una tensió constant; ha d'ésser exigència d'un ritme, d'un sentit i d'una disciplina que articulin la gestió dels dirigents amb els apremis del nostre temps i amb la tremenda realitat dels problemes socials, econòmics, polítics, d'aquesta hora. Que acceleri la marxa de les organitzacions al compàs de les formacions extremistes del comunisme i del feixisme, que, pel seu major dinamisme, desbordarien molt aviat les possibilitats de marxa d'una democràcia.

* * *

Fins al 6 d'octubre aquestes joventuts nostres, bifurcades més que enquadrades en la democràcia catalana, faltades d'objectius concrets, es perderen en divagacions ideològiques i pertobaren la tasca efectiva que podia realitzar-se des dels llocs de comandament. Llançades a l'extremisme nacionalista, sense més, no s'adonaren que podien ésser instrument, i començaven a ésser-ne, de l'ambició vaga i feixistitzant d'uns megalòmans. El seu magnífic dinamisme s'esfumà en aventures frustrades de violència i pertorbà, fins a frenar-la en sec, l'obra constructiva, metòdica i madurada, que podia fer-se des dels quadres de direcció i de responsabilitat política. I si no hagués estat per la serena presència d'esperit, pel coratge cívic d'aquests dirigents polítics—que aguantaven al seu lloc, provant la dignitat en la desgràcia mentre els conductors de la violència buscaven el pas de la frontera, a marxes forçades—, s'hauria perdut indefinidament la causa de Catalunya i la causa de la democràcia.

La lliçó ha d'haver estat prou expressiva, i el drama és prou intens, perquè no pugui tornar-se a pensar a recomençar sobre les mateixes bases del passat. No. Ja no seria solament un error. Seria un crim de lesa ciutadania tornar a les mateixes tàctiques per part d'aquesta joventut catalana, tan magníficament viva, tan entrenada, tan ambiciosa. Aquesta hora reclama una altra aplicació a l'impuls i a l'activitat. No és solament en la violència i en l'estridència on pot rendir-se un servei a la pàtria i on pot servir-se un postulat de democràcia i de progrés social. Els quadros de xoc poden convertir-se en ponències d'estudi, en organismes constructius, en reserva moral per a l'hora d'actuar i per a l'hora de governar, i aquesta és la manera més eficaç de servir Catalunya.

* * *

Servir Catalunya. Servir la causa de la democràcia catalana. Heus ací un objectiu i una missió per a la joventut del nostre país. Allò que cal és, no solament enrolar-la, sinó donar-li possibilitat d'aplicar el seu dinamisme no en tàctiques de violència verbal, que ja s'ha vist on podien conduir, sinó en procediments d'actuació cívica, d'estudi, de serena i audaç projecció en el futur.

No és la primera vegada que afirmo que la democràcia republicana espanyola no tindrà viabilitat segura mentre no sigui capaç de canalitzar, pel seu programa, per la seva estructura i per la seva ambició, un moviment de joventut. La seva fallida està, en aquest sentit, en definir magníficament doctrines polítiques del segle XIX, sense encertar a donar-los el contingut social i econòmic que exigeix la presència de milions d'homes joves que, per damunt de les idees polítiques, necessiten viure i estan disposats a viure costi el que costi. I aquest afany, conseqüència del nostre temps, no en té prou amb definicions constitucionals, per brillants i humanes que siguin. Necessita alguna cosa més, de més positiu, de més realista, de més immediat. Necessita actuar, pensar i lluitar per la consolidació de les seves necessitats materials i per la consecució d'un pla de conjunt que li doni feina, esperança i garanties. Els republicans espanyols, si no volen veure's abandonats — justificadament — per la joventut, que se'ls desviarà cap a les afirmacions feixistes o d'extrema esquerra comunista, han de concretar un programa en aquest sentit. Però un programa realista, dintre un límit de possibilitats materials, ben lluny de la retòrica — tampoc no és la primera vegada que hi insisteixo — d'alguns dirigents i doctrinaris de l'anomenat "bienni".

I ací, a Catalunya? Ací a Catalunya no manca cap d'aquests elements susceptibles de canalitzar, en els quadres de la democràcia d'esquerra un corrent positiu de joventut. Disposem d'un postulat bàsic, fonamental, que, superada la seva vaguetat inicial i la seva limitació retardatària, pot ésser el nervi ambicios de tota una actuació: Catalunya per als catalans. Catalunya per als catalans, però al servei d'una afirmació política i social avançada en el conjunt de la República, que constitueix la nostra vinculació a Europa i al món.

Ni l'estridència separatista — feixisme —, ni la simple i descarnada lluita de classes — comunisme —. Una síntesi superior en ambició, en possibilitats de realització i en qualitats humanes, que servint-se de tot el dinamisme del primer i de tot l'afany justicier del segon sigui capaç de trobar un punt d'equilibri i d'estabilitat entre una economia social justa i una llibertat individual efectiva. Ací és on la joventut catalana, al meu entendre, ha de centrar l'esforç i l'exigència de la seva actuació en els organismes de la democràcia.

Aquests organismes existeixen. Disposen de dirigents i de masses. Allò que cal és, només, depurar-los, estructurar-los racionalment, exigir de cada un dels seus sectors un esperit de sacrifici, de coordinació i de disciplina que els faci aptes per a la gran tasca a realitzar.

La tasca i la significació del I Congrés Mundial d'Estudiants contra el feixisme

A Brusselles els dies 29, 30 i 31 del passat desembre ha tingut lloc el I Congres Mundial d'Estudiants contra el feixisme i la guerra, que ha revestit una extraordinària importància, tant per la qualitat i manera dels participants com per la transcendència dels acords presos.

24 nacionalitats i 370 delegats. Estudiants, professors i intellectuals. Socialistes, literats, comunistes, catòlics, republicans, objectors de consciència del Guy Einstein. Totes les formes i totes les tendències del pensament progressiu eren representades. A destacar la participació de les grans figures de la ciència i de la literatura: Levy-Brutil, Barbusse, Riset, Parrin, Urdain, Lahgérin, Hadamard, Wallon, Bridgeman, Widrac, R. Rolland, Andre Malhaux, i tants d'altres.

El Congrés tractà de tres qüestions centrals: la situació material dels estudiants i de les professions liberals, la lluita contra el feixisme i les lluites de les nacionalitats oprimides.

Quant a la primera, prengué resolucions concretes: lluita contra la limitació d'entrada a la Universitat, que no sigui per raons de capacitat; lluita contra la disminució dels pressupostos d'instrucció pública i per un subsidi als intellectuals parats.

En el terreny de la lluita contra el feixisme i el perill de guerra, els delegats de tots els països vinguts de l'Indo-xina i de Mèxic, de Noruega i del Brasil, i especialment d'Itàlia i Alemanya, han aportat al Congrés les experiències de les seves lluites pròpies. Remarcable, per les mostres d'entusiasme que provocà, fou la intervenció de la Delegació Espanyola, i després, la Catalana, rebudes amb una formidable ovació i amb signes inequívocs de solidaritat. Espanya i Catalunya donaren al Congrés un informe especificat de les experiències que per als intellectuals i per als estudiants tingué el passat moviment, i asseguraren que tot allò que a la Península té un significat progressiu, segueix en peu i disposat, més que mai, a la lluita i a la victòria.

Es prengueren acords definits contra els catedràtics reaccionaris, i que no tardaran pas masa a éser portats a la pràctica entre nosaltres.

El Congrés declarà que únicament amb una tàctica d'ofensiva constant pot ésser vençut el feixisme, i en aquest sentit es mostrà decidit a una actuació enèrgica. Acordà també, que únicament podran els estudiants enfrontar-se amb el feixisme si estan estretament units amb els obrers i mantenen amb ells un contacte permanent.

La mateixa declaració feren els intellectuals presents, que manifestaren llur desig d'una íntima col·laboració amb els estudiants. Mai una continuïtat espiritual entre els mestres i els deixebles ha estat tan ferma i clara.

Això creiem que cal subratllar-ho, car entre nosaltres es més necessària que en ells aquesta continuïtat, sobretot després dels atacs que la nostra Universitat ha sofert.

"Cal coordinar l'acció, i cal, a la vegada, que l'acció sigui dirigida per la joventut", és, en resum, el que han dit els professors representats als Congrés.

I finalment, un dels terrenys en els quals l'activitat del Congrés fou més eficient, fou el de les lluites de les minories nacionals.

Catalunya presidí, en signe d'adhesió a la seva actitud del 6 d'octubre, la Comissió de minories, que prengué acords transcendentals (autonomia de les Universitats de minories, i control per a estudiants), a la vegada que fixà una clara posició doctrinal: no és possible una llibertat nacional sense una prèvia llibertat social, tesi que votaren, amb els socialistes i comunistes, els liberals i els catòlics. Això ens diu que no és pas possible recloure's a la Universitat i aïllar-se del carrer. Cal portar el carrer a la Universitat, i a la vegada cal que la Universitat senti el carrer. Aquesta és, potser, una de les ensenyances que més profitoses ens poden ésser als estudiants catalans.

Per establir els lligams entre els estudiants, els intellectuals i els obrers, es creen a cada país Comitès Nacionals. A casa nostra no passaran pas molts dies sense que es vagi a la seva formació. Caldrà que tots aquells que tenen el convenciment que no poden obtenir un ple reconeixement nacional, si no és per mitjà d'un progrés social, es disposin a adherir-se a aquest moviment.

Per les nostres coses, el Congrés tingué una especial atenció. La seva solidaritat no faltà un sol moment, i es manifestà en la festa final, en la "Carmagnole", la vella dansa trepidant de la Revolució francesa, que professors i estudiants marcaren la nit del primer dia de l'any i darrer del Congrés.

Les coses que passen

La conversa Gil Robles Lerroux

El periòdic J. A. P. (órgano nacional de las Juventudes de Acción Popular de España) escriu:

"España debe saber que el jefe y los ministros de la C. E. D. A. han dicho al señor Lerroux que no se puede seguir así; que no se puede tolerar que los revolucionarios, la anti-España "se suban a las barbas" y se burlen del país con tantísimo descaro; que si no se rectifica, no hay convivencia.

Crisis. Elecciones y en paz. Lo que prefieran, con tal de imponer una política digna, y antes de recibir bofetadas.

Se es leal; pero nadie tiene derecho a exigir que los leales se tornen imbéciles por el solo gusto de... "desagraviar" a los revolucionarios."

A la CEDA no li plau

El mateix periòdic J. A. P., òrgan de Gil Robles, ha escrit:

("No queremos desnudar la persona del señor Portela. Ni queremos ni es necesario; pero sí decimos que su nombramiento es un disparate formidable, una claudicación incomprensible en favor de la revolución de octubre y una amenaza muy seria para la convivencia. ¿Estamos entre españoles o estamos entre masones?

Les grans plagues de la història

Un titular:

"Cent alcaldes radicals, de Badajoz, visiten el ministre d'Agricultura."

Diu que després semblava que hi hagués passat el Tercio."

Doval

Llegim:

"El Alto Comisario de España en Marruecos, don Manuel Rico Abello, ha propuesto la reincorporación del comandante Doval, que está todavía en Madrid, pero saldrá uno de estos días para Africa."

"Les dretes espanyoles, sense un contingut d'ideal, seran fatalment vençudes per les esquerres, perquè els pobles posen més entusiasme a assolir el que desitgen que a defensar el que tenen."

FRANCESC CAMBÓ, en les seves declaracions a un periodista holandès.

La fi d'una vida tràgica

Antònia Julià, vídua de Martí

Amb la mort d'Antònia Julià, mare que fou del doctor Martí i Julià, s'ha acabat una vida exemplar i plena de sacrificis, a conseqüència de l'actuació política del seu fill Domènec.

A Catalunya encara no s'ha produït amb prou amplitud aquella branca de la literatura que faci conèixer al poble la vida dels grans homes. I en aquesta classificació no cal posar-hi sols els que han exercit càrrecs públics, sinó també aquells homes que per la seva actuació pública han esdevingut els exponents d'una època i els promotors d'una ideologia.

Mentre el doctor Martí i Julià va viure al si de la seva família res no va mancar-hi: benestar social, tranquillitat familiar, vida fàcil i aristocràtica dintre de la més gran senzillesa i la més absoluta austeritat. El bon doctor era una eminència mèdica especialitzada en les malalties mentals, i la seva fama justificada garantia l'èxit del seu despatx i de la direcció de l'Institut Frenopàtic que eren les fonts dels seus únics ingressos econòmics. Però quan el doctor Martí i Julià afirmava, a cada moment, "siguem bons i no oblidem mai que els nostres semblants són germans nostres", no eren les paraules rebuscades del polític professional, sinó que eren l'afirmació plena, verídica, del seu pensar que cada dia i a cada moment convertia en realitat.

Són a centenars a Catalunya les persones mancades de recursos econòmics que podrien justificar que si varen poder guarir la seva malaltia fou gràcies a la generositat del doctor Martí i Julià, el qual, ultra curar-los sense cobrar-los els seus honoraris, quan el pacien precisava inactivitat absoluta del seu treball habitual per a fer efectiva la cura, el gran patriota li passava l'import del sou o jornal perquè fos possible la salvació de la vida d'aquell miserós pacient.

Això féu, com és natural, que el doctor Martí i Julià no fos home ric ni que tingués cap mena de reserva econòmica. I així fou possible que en morir al 1917 deixés la seva mare i les seves germanes en una situació econòmica desastrosa, gairebé en la més absoluta misèria. Quedava flotant en la consciència de Catalunya el record inesborrable de l'home bo, generós, polític clarividient i pur, metge eminent en la seva especialitat. Però en cloure les seves parpelles, jo veia néixer el problema gravíssim d'una família composta de la mare ja aleshores molt vella, i tres germanes solteres i no pas joves.

Un grup d'amics acudiren a auxiliar-les, no amb la generositat que calia ni amb l'amplitud que molts d'ells podien; i allà quedà sola, sense quasi el consol de ningú.

Han estat poquíssimes les íntimes amistats del doctor Martí i Julià que s'han preocupat de la seva pobra mare — aquella velleta que tan enamorada estava del seu fill que amb emoció ella qualificava de sant.

Des d'aleshores, la tragèdia moral ha estat horrible. Poc temps després de la mort del doctor, moria un seu germà casat que ajudava en el que podia la seva mare; dos anys després moria la germana gran, que amb els diners facilitats per les amistats, havia adquirit a Badalona un establiment de novetats que els garantia l'estabilitat econòmica. Mancada de condicions l'altra germana que es féu càrrec del negoci, poc temps després calgué traspassar-lo per a no perdre-ho tot, i la pobra velleta i la seva filla es reduïren en un pis en el qual solament el mobiliari feia suposar l'existència d'un benestar material que no existia. I allà, mare i filla, soles, oblidades, com acorralades per la hipocresia social, vivien quietament, pensant sempre en el seu fill i germà, conservant amorosament totes les coses que el recordaven i que tan bona companyia els feia; i solament rebien en aquella solitud el consol de l'estima de la seva nora i els néts, d'algunes famílies badalonines, i de tres o quatre amics, només! que de la mort del doctor Martí i Julià ençà no les havien abandonades.

I aquella velleta — ha mort a 94 anys — no es queixava mai de res ni de ningú; vivint quietament, i en l'hora del traspàs, després de quatre dies d'agonia, conservava sempre els ulls oberts, ben oberts, i mirava l'infinit i pensava, potser, ja que era creient, que anava a trobar-se amb els seus fills.

Tantmateix a Catalunya no sabem ésser generosos amb els nostres grans homes.

Reposi en pau la senyora Antònia Julià vídua de Martí.

F. ROSSELL MONTANER.

A bord de l'"Uruguay".

Recordeu-vos dels presos.

Els ex-agents de la policia catalana

Una injustícia a reparar

D'unes quantes setmanes ençà s'han produït a Barcelona diverses agresions a ex-agents de Policia de la Generalitat. Els agressors han estat, en tots els casos, gent fitxada per alguna circumstància suspecta a la qual els aleshores agents de vigilància feien objecte d'una persecució infatigable.

A conseqüència dels fets del 6 d'octubre, vuit-cents funcionris de Policia de la Generalitat de Catalunya foren acomiadats d'una manera absolutament arbitrària. No hauria calgut que s'hguessin produït les agressions de què hem fet esment en començar aquest article, per a posar de relleu la situació de desempar en què han quedat aquests funcionaris per part de l'administració pública. No n'hi ha prou amb què comptin amb les simpaties de l'opinió, amb el suport moral que representa la defensa que de llur gestió ha fet tota la premsa de Barcelona, sense distinció de matisos polítics; no n'hi ha prou amb la seguretat de guanyar els recursos administratius interposats per aquests funcionaris arbitràriament destituïts, per la senzilla raó que els tràmits oficials indispensables per a la resolució de les demandes interposades exigiran diversos mesos de tramitació i mentrestant aquests vuit cents homes hauran de continuar en el mateix estat d'inquietud, de desempar i d'angoixa en què es troben del 6 d'octubre ençà.

Tothom ha reconegut, àdhuc els que han combatut ferotgement la gestió del Govern de la Generalitat d'una manera sistemàtica, que la creació de la policia catalana fou un encert de resultats positius i d'eficàcia i rendiment innegables. El que no havia passat mai, segons manifestacions de gent entesa i experimentada en la matèria, passà en iniciar-se l'actuació dels policies catalans. Es a dir: quan es donava el cas d'un servei greu i urgent, fossin les que fossin les circumstàncies de perill que el voltessin, sobraven voluntaris que en un obrir i tancar d'ulls omplien els cotxes que havien de transportar-los al lloc de què es tractava. Les estadístiques han demostrat, amb la serena eloqüència de les xifres, aquestes veritats i malgrat tot, de res no ha servit aquesta executòria brillant per tal com el plet dels ex-agents de Policia de la Generalitat segueix en el mateix estat d'oblit i d'inacció en què fa quatre mesos es troba.

Arran dels atemptats de què han estat víctimes alguns dels més destacats ex-agents de la policia catalana, el vuit cents afectats per l'injust acomiadament s'han adreçat al Governador general, senyor Portela Valladares, no solament per a demanar la ràpida solució del seu plet diguem-ne general, sinó també i d'una manera especial, per a sol·licitar que els sigui permès l'ús d'arma curta i poder d'aquesta manera assegurar llur defensa personal contra noves possibles agressions dels que ara intenten venjar passades persecucions que els agents els feien en compliment de llur deure. El Governador general, senyor Portela, ha reconegut la justícia de la petició i ha afirmat que no es poden deixar desemparats els que s'han jugat la vida en defensa de la llei, i és d'esperar que, almenys aquesta demanda apremiant dels ex-agents de policia, serà atesa en un termini immediat.

Tanmateix convindria que no s'enfondís més l'arbitrarietat comesa amb aquests homes i que els poders públics resolguessin sense més dilacions, ni retards, ni excuses, el plet que tenen plantejat. Ultra les ja esmentades raons de justícia que els abonen, cal tenir en compte raons elemental d'humanitat que haurien de pesar en l'ànim dels que poden reparar uns drets malmesos, puix que aquests homes que es troben a mercè dels malfactors, abandonaren llurs professions i mitjans de vida per consagrar-se a la Policia i des de fa quatre mesos es troben sense el més indispensable per a viure ells i mantenir llurs famílies.

Deixar sense resoldre una qüestió tan transcendental, no solament pel nombre dels afectats sinó per les circumstàncies especials d'aquests, significaria persistir en l'error i sentar un precedent lamentabilíssim que vindria a destruir el principi de l'estabilitat dels funcionaris i del menyspreu a la llei pel propi poder públic.

DOMENEC DE BELLMUNT.

Les coses que passen

Misèria total

Josep Pla ha escrit a "La Veu de Catalunya":

"Es possible que no hi hagi en el curs de la història política espanyola uns moments tan tràgics com els que estem vivint, que són d'una misèria total."

ric, evocant altes paraules de l'illustre patrici Enric Prat de la Riba, en ocasió de la constitució de la Mancomunitat Catalana:

"Un poble que no sap que ho sigui, que té una llengua i una cultura, no és més que un poble a mitges. Un poble que es coneix a si mateix, que té consciència, però passiva, de la seva unitat espiritual, és incomplet encara. Quan tenint aquesta unitat espiritual i sabent que la té, vol viure i actuar com a poble, solament llavors és un poble."

* * *

Sovint, en els nostres periòdics i revistes literàries, hom es lamenta de la minva que va observar-se (i segueix observant-se) en el comerç de llibres, immediatament després de la data del 28 de gener del 1930 — data de la caiguda de Primo de Rivera —, en relació amb la mitjana, relativament esplendorosa, obtinguda en els sis anys i escaig de Dictadura.

Hom ha parlat en tota mena de tons de la crisi del llibre. Parlemne, d'aquesta crisi. La crisi del llibre és una qüestió quelcom més que complexa. Nosaltres, per tal d'informar-nos, hem parlat amb un destacat element d'un organisme oficial de la indústria del llibre, i amb un popular llibreter, els quals, amb llurs paraules, han curullat la minva de les nostres impressions personals, amb llurs coneixements tècnics, imprescindibles per a una bona orientació en la matèria objecte d'estudi.

—Es evidentíssim — ens diu un important element d'aquell organisme oficial llibreter, el quals ens prega que silenciem el seu nom — que la llibertat política comporta una disminució en la venda de llibres, per la importància dels diaris i el temps que demana la seva lectura.

Si del repartiment de les vint-i-quatre hores del dia, les que dediquem a lectura, ens les reclama el darrer discurs de l'Azaña, o la sessió de les Corts, o les declaracions de Nicolau d'Olwer, o el diàleg Lerroux-Gil Robles, és evident que la novella, l'assaig, o el volum de poesies quedaran de recó.

El fet de la llibertat política, doncs, com és natural, repercuteix en la venda del llibre; però ha de dir-se que no tota la disminució de la venda del llibre és deguda a la llibertat política, sinó que en bona part es deu a la crisi econòmica que repercuteix en tot el comerç, i que es fa sensible igualment en el llibre castellà i en els llibres de tots els països del món. A Anglaterra, a Alemanya, a França, etc., tot i la immensitat de llur àrea lingüística, es queixen tan amargament com nosaltres de la disminució de venda.

* * *

De la nostra conversa amb aquest element competent de les coses del llibre n'hem tret altres consideracions interessants, en relació amb el nostre moviment bibliogràfic.

Es evident que la mitjana cultura del nostre poble, tot i no ésser cap cosa extraordinària, i tot i la invasió de gent inculta d'altres terres ibèriques, és força satisfactòria i superior a la de molts pobles d'una major extensió lingüística. Aquesta mitjana cultura, però, no permet grans realitzacions, per la realitat del seu nombre: Catalunya és un poble de tres milions d'habitants. Contra aquesta realitat han de topar totes les empreses; però aquesta realitat, que molts obliden en llurs comentaris més o menys desesperats, no ha de desesperar-nos, per la seva frapant, i per ara i tant, invariable realitat.

Una altra cosa que no afavoreix gens les necessitats de les nostres activitats editorials és la benignitat del nostre clima. En els països nòrdics, que hom cita com a exemple per llur capacitat de lectura, a l'hora que nosaltres prenem aquests apunts, les dotze d'un migdia de gener, i en un cinquè pis de la Via Laietana, on, tot i les finestes obertes, l'àbric ens fa nosa; els habitants de les terres nòrdiques s'estan a la vora del foc, ben tapats, llegint. A la nostra terra i a la mateixa hora, qui llegirà? Hom sortirà a passeig, a conversar amb els amics, farà alguna cosa, menys quedar-se a casa a llegir.

En la nostra excursió cercant justificacions a la tan debatuda crisi del llibre català, trobem encara altres motius: donada la nostra posició geogràfica, són molts els nostres conciutadans que coneixen la llengua francesa. Si pensem en la gran influència que té en el món literari la literatura francesa, comprendrem el fet que molts catalans coneguin perfectament les darreres produccions de Cocteau, de Maurois, de Masterlink, de Gide, de Vildrac, de Géraldy, etc., i en canvi no sàpiguen res de els darreres obres de Puig i Ferreter, de Prudenci Bertrana, de Carles Soldevila, etc. I no cal dir que el mateix succeeix, pe-

Cotitzem pels presos.

Un altre factor: dels catalans (parlem per molts coneguts nostres) que posseeixen una certa cultura — o almenys s'ho creuen — són molts els que no compren cap llibre català d'un autor de segon pla. Compren tan sols els de les nostres primeres figures. I, naturalment, un poble de tres milions d'habitants no pot produir genialitats a cada moment per satisfer l'orgull de mant personatge.

(Parlem dels nostres tres milions d'habitants i potser algú ens dirà: i Mallorca, València i el Rosselló? Som amics de la sinceritat, i segons les nostres informacions, els catalans del Rosselló llegeixen llibres francesos, i els de Mallorca i València, castellans.

De llibres catalans, ben pocs, poquíssims, un xic menys encara, n'entren a les nostres terres germanes del Rosselló, Mallorca i València.)

Tenim ja, doncs, uns quants factors classificats que justifiquen la crisi del nostre llibre: l'interès dels diaris, la crisi econòmica, la poca població, el clima, les competències francesa i castellana, i encara n'hi ha un altre de ben important: la ràdio: molta gent que tenia lleure i llegia, ara escolta la ràdio.

* * *

Hem parlat també amb un popular llibreter, que ens parla de la situació bibliogràfica i ens diu que ofereix poques novetats.

—Les més destacades són l'aparició de bon nombre de llibres per a infants: "Aventures de Pinotxo", de C. Collodi, traduïdes per Maria Santdiumenge i illustrades per Vinyals; "Bibi", de Michaelis, traduït per Maria Manent; "La illa del tresor", de Stevenson, traduïda per Joan Arús; "Llibre de fades", recull de contes anglesos, traduïts per Maria Manent i Josep Carner, i illustrats per Rackhmann, i reedicions com "Lau", de Carles Soldevila; "El minyó del cop de puny", de Clovis Eimeric; "La volta al món en vuitanta dies", de Juli Verne, etc.

La nostra literatura per a infants és força migrada. Eren necessàries, doncs, noves aportacions.

Un fet a remarcar hi ha, però, en aquest moment bibliogràfic.

En aquests darrers temps la venda del llibre escolar català anava augmentant progressivament. Per cert que, en conjunt, el llibre escolar català és un dels millors del món. Es molt superior als francesos i als castellans. Les edicions de la Protectora especialment, són quelcom d'admirable.

Doncs bé: la venda del llibre escolar, que anava augmentant, com us he dit, des dels fets polítics d'octubre ha vingut algun, però pocs.

En conjunt, el moment bibliogràfic, encalmat. No hi ha noves produccions. Des de la instauració de la Diada del Llibre, tots els autors esperen l'abril per publicar llurs obres així és que per ara es respira la calma més completa.

* * *

De les paraules del llibreter, una afirmació se'n destaca. Des dels fets d'octubre no es venen llibres escolars catalans. Creiem que caldria que algú — qui? —, amb més autoritat que nosaltres, s'ocupés d'aquesta qüestió i portés amb arguments sòlids la confiança que les nostres institucions d'ensenyament seran respectades. Nosaltres, almenys, voldríem creure-ho.

* * *

Clourem aquest comentari pregant als lectors que llegeixin, que comprin llibres catalans, que una Nació no és tal si no té una cultura, i que aquesta cultura es demostra, entre altres coses, amb la situació bibliogràfica, i pregant als comentaristes que es lamentin de la crisi del nostre llibre, que tinguin en compte les nostres consideracions, i lluny d'abandonar-se a un fatalisme escèptic, s'adonin que tenint en compte tants factors destorbadors, la posició del llibre català és ben falaguera.

Teatre i política

"Yerma", Margarida Xirgu i la Premsa madrilenya de dreta

per MANUEL VALLDEPERES

El fet polític

Sembla, realment, que el teatre i la política siguin dues coses completament oposades. Ho sembla i, en realitat, ho són. Ni el teatre pot viure en contacte directe amb la política, ni la política té res a veure amb l'art de Talia.

Això ho saben fins les persones menys cultes, però pel que es veu

MARGARIDA XIRGU

ho ignora la premsa madrilenya de dreta, la qual ha comentat l'estrena de "Yerma", la darrera gran tragèdia de García Lorca, amb qualificatius ben poc adients a la qualitat i la força poètica i dramàtica de l'obra.

Si García Lorca fos un poeta de marcada tendència esquerrista i aquesta tendència política l'hagués manifestada, com ha fet, en el cas invers, aquella ramplonería riplosa que s'anomena Josep M. Pemán, comprendríem la lluita que el dia de l'estrena de "Yerma" es produí entre el públic intelligent — el que anava simplement a una estrena teatral — i el grup de feixistes que es disposaven a portar l'obra de García Lorca al fracàs. Però l'autor de "Yerma" s'ha mantingut sempre en un pla d'independència política absolut, la qual cosa fa més condemnable l'actitud incivil dels que hagueren d'ésser trets del teatre d'una manera violent per avalotadors i incultes. Hem dit que eren feixistes i ja ho hem dit tot.

El propòsit d'aquest grup de servils sembla, però, que no era el de rebentar concretament l'obra de García Lorca, sinó el de protestar de l'amistat que en el terreny particular — i per raons que no són del cas — l'eminent actriu catalana Margarida Xirgu havia demostrat per la família de Manuel Azaña en aquests darrers temps. Es clar que amb l'escàndol projectat s'aconseguien dues finalitats; però els que pagaren els avalotadors no comptaren amb la solidesa de "Yerma", ni amb la personalitat imposant, artísticament, de Margarida Xirgu. Coses, l'una i l'altra, que forçosament havien de posar en evidència els feixistes protestataris.

Confessem que el públic madrileny sabé refusar a temps la temptativa d'escàndol i féu objecte d'un espontani homenatge de simpatia a la illustre artista que, amb el seu art, ha sabut treure el teatre espanyol del caos a què l'havien portat autors de la categoria de Peman o de Muñoz Seca, tan simpàtics al conservadorisme espanyol.

¿Es que per ventura l'art i la política són una mateixa cosa? ¿O és que per a les dretes espanyoles l'artista té l'obligació de figurar en els rengles de qualsevol organització de tipus feixista o confessional, per tal que li sigui reconeguda la categoria artística que s'ha guanyat a bastament amb el seu treball intelligent i constant?

Portar la rencúnia política fins al pati de butaques d'un teatre ens sembla d'un mal gust tan accentuat, que si no tinguéssim altres raons per creure-ho, això sol ens pintaria les dretes monàrquiques o monarquitzants espanyoles com el detritus de la vella comunitat borbònica.

El fracàs dels avalotadors el deixà ben sentat l'èxit delirant de "Yerma". I això és el que no pogué pair, l'endemà, la premsa dretista madrilenya.

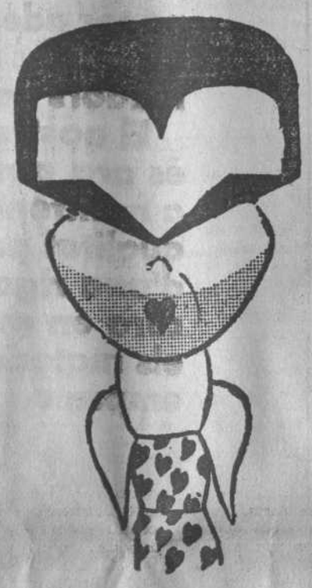
El que diu la premsa imparcial i l'esquerrana

Es curiós, extraordinàriament curiós, llegir la premsa madrilenya i constatar la diferència de criteri que existeix en apreciar el valor literari i teatral de "Yerma" i la qualitat interpretativa i artística del treball realitzat per Margarida Xirgu. Es tanta la diferència i tanta la semblança dels comentaris en els diaris dretistes, que totes les crítiques semblen obeir a una prèvia consigna. Mentrestant la premsa independent i la d'esquerra, pondera justament l'obra de García Lorca i elogia el treball apoteòsic de Margarida Xirgu. Constatar aquesta diferència plaurà, segurament, els nostres lectors.

"Ahora" diu: "García Lorca, que en "Bodas de sangre" dió testimonio cumplido de su certera visión del nuevo teatro, nos ofrece en la obra estrenada anoche horizontes y perspectivas dramáticas que alcanzan en "Yerma" plenitud de logro". I referint-se a la interpretació escriu: "Margarita Xirgu alcanza en esta obra la cima de sus éxitos de actriz". Signa Albert Marín Alcalde.

Per la seva banda diu Antoni de Obregón a "Diario de Madrid": "La buena literatura triunfando sobre la mala y vulgar; lo nuevo y eterno venciendo a lo viejo cotidiano; una generación victoriosa, desplazando a otras exhaustas; un estilo abriéndose paso a través de un erial; un autor en plena senda de madurez, mostrando caminos reales al teatro y desdeñando las costumbres y los convencionalismos de la escena; un temperamento actual, abrevándose en las fuentes primitivas e indestructibles de la tragedia; un poeta animoso en lucha con las sectas organizadas de la mediocridad. Esto es, en primer término, lo que significa el estreno de ayer en el Español". I referintse a la interpretació, diu: "La interpretación, primorosa, suprema. Margarita Xirgu realizó una de las creaciones más afortunadas de su vida".

Fernández Almagro escriu a "El Sol": "Admirable... y sorprendente para quienes sólo conciben un García Lorca exuberante y amplio... En el juego de las situaciones y en el del lenguaje, de una justeza harto difícil de impugnar, porque logra al mismo tiempo la belleza y la propiedad, la poesía de la entraña y la adecuación realista de todas las alusiones". Referint-se a la interpretació per part de la Xirgu, diu: "Obligada a sostener la línea de un ca-

Federico García Lorca

rácter que se dobla en cuitas de una gran ternura, para luego engarabitarse en violencias de atroz, obsesionante resentimiento, hasta el arrebato homicida postrero, la actriz, magnífica de recursos expresivos, supo hallar en cada instante el acento justo, el justo ademán".

En el mateix aspecte elogiós, potser encara amb més intensitat, parlen E. Díez-Canedo, a "La Voz"; Artur Mori, a "El Liberal", i Alfred Muñiz, a "Heraldo de Madrid".

Com hem vist, tots els crítics, amb la signatura al peu dels comentaris respectius, reconeixen les excellències de "Yerma" i la feliç i excepcional interpretació de Margarida Xirgu. Això, naturalment, la premsa imparcial i l'esquerrana.

Com ha vist «Yerma» la premsa dretista

Comencem per "A B C", on un senyor que no gosa signar, diu: "Antes que acción, se complace en pintar cuadros escénicos, y antes que diálogo vivo y real, hace poesía escenificada, con sucesión de sentencias, símbolos y figuras que dan mayor empaque literario y filosófico a los decires, pero que al repetirse excesivamente, acaban cansando". I de Margarida Xirgu ni tan sols en parla.

Al crític de "Informaciones" el molestaren els aplaudiments i escriu: "Comencemos por declarar que pocas veces hemos escuchado en el teatro ovaciones tan calurosas y entusiastas. ¿Justificadas? Eso es ya otra cosa, y precisamente por lo desmesurada y desproporcionada es por lo que queremos hacer constar la gran cosecha de aplausos. Por eso y para que se salve nuestra imparcialidad".

"El Siglo Futuro", sense signatura de cap mena, escriu: "El poema trágico, según lo califica su autor, señor García Lorca, que con el título de "Yerma" se ha estrenado en el teatro Español, es de las obras que ni se deben ni se pueden ver". I com els altres ni es recorden de Margarida Xirgu.

López Izquierdo, a "La Nación", després de voler demostrar que l'obra fracassà, escriu: "... ni un momento de intensidad dramática, ni de fuerza. Acaso algunos inquietantes por lo crudeza rebuscada del lenguaje". Tampoc, fora d'una cita del nom, sense comentari de cap mena, no parla del treball interpretatiu de Margarida Xirgu.

I finalment J. de la Cueva — que bé s'escau aquest cognom a un redactor de "El Debate"! — des d'aquest diari escriu: "Ante la célda de un loco, la locura es lo que impresiona; la causa de ella queda en segundo término, apagada y lejana. Este es el efecto que nos produce el poema trágico de García Lorca". Aquest senyor, però, amaga el triomf de Margarida Xirgu i com qui no diu res fa notar que va ésser aplaudida.

* * *

Aquest és el contrast que hi ha en apreciar l'obra de García Lorca i l'excepcional interpretació que de "Yerma" fa Margarida Xirgu. El lamentable és que la passió política dels homes arribi fins a l'escenari d'un teatre a venjar ressentiments personals. Per dignitat i pel respecte que ens mereix el públic imparcial que encara va a les sales d'espectacles, hem de procurar que aquest mal costum que han imposat les dretes feixistitzants acabi d'una vegada i per sempre.

¿Ja has contribuït a la subscripció pro-presos?

"Sastrería Modelo"

RAMBLA CANALETES, 11
DURANT EL MES DE GENER

Importantíssims descomptes

EN TOTS ELS NOSTRES ARTICLES CONFECCIONATS

Comentaris entorn del nostre moviment bibliogràfic actual

El llibre, en aquest moment

asesinato, y desde dicho día habrá Consejos sin interrupción."

Ja tenen raó d'estar enfadats, de tanta feina.

Però la culpa és d'ells. No hi ha cap llei republicana que empari l'aplicació de la jurisdicció militar a la població civil, ni en cas d'estat de guerra. Sinó que han seguit la rutina d'abans, faltant a la llei.

Xifres

Segons "Informaciones", les baixes a Astúries durant el mes d'octubre foren, segons estadística oficial:

Força pública

Morts	234
Ferits	900
Total.	1.134

Població civil

Morts	1.051
Ferits	2.051
Total.	3.102

"Informaciones", pel seu compte, i per a afalagar els seus lectors, diu:

"Las 3.102 bajas de paisanos **no fueron producidas por la fuerza pública, sino por los mismos revolucionarios.**"

D'això se'n diu servir la història.

Els fets greus d'Astúries

Llegim:

"Ayer al hablar con los periodistas en el ministerio de la Guerra el señor Lerroux se refirió a unas declaraciones de don Fernando de los Ríos publicadas en el diario "Le Populaire", de París, y dijo:

—Tengo verdadero interés en comprobar la gravedad de lo que se dice. En primer lugar, por la solvencia de la persona que las hace, y después por la gravedad de las acusaciones. Yo no puedo dejar pasar sin averiguar lo que haya ocurrido, toda vez que en mis propagandas políticas muchas veces he tenido que referirme a tormentos tal vez exagerados. Pero precisamente por eso, ahora quiero ver si esos tormentos existen. Ahora bien; de la misma manera se le aplicará lo que sea preciso a quien haga manifestaciones falsas. Insisto en que se tomarán graves determinaciones si se han cometido no la totalidad de lo que se dice en cuanto a los tormentos, sino una décima parte de lo que se manifiesta o denuncia en la información citada del periódico francés."

"El Liberal", després de publicar això, escriu:

"Ante las declaraciones atribuídas a don Fernando de los Ríos publicadas en "Le Populaire", de París, hemos visitado al ex ministro socialista para que nos diese algunas referencias sobre las mismas.

Nuestro ilustre interlocutor nos ha manifestado amablemente que no era su propósito hacer manifestación política alguna. Agregó que existe, en efecto, un informe sobre hechos comprobados durante su reciente visita a Asturias. "Pero — exclamó — este informe no estaba destinado a la publicidad, y no comprendo cómo ha podido producirse lo ocurrido".

—¿Son graves los referidos hechos? — nos arriesgamos a preguntar.

—Por desgracia — nos contestó sin vacilaciones nuestro colocutor — revisten mucha gravedad. Y, naturalmente, ya que son del dominio público, estoy dispuesto a responder de lo que digo y en la forma en que lo digo ante el juez o ante cualquier otra autoridad que desee oirme."

"La Nación", referint-se a la informació del "Populaire", diu:

"En esta información se hacían las más graves denuncias sobre hechos ocurridos durante la represión del movimiento revolucionario último y posteriormente en las cárceles."

I "La Libertad" ho comenta així:

"Un informe del ex ministro don Fernando de los Ríos sobre su reciente viaje a Asturias, aparecido en parte, según declaración de su autor, en el diario parisiense "Le Populaire", ha removido en mareas no siempre espontáneas ciertas aguas... Periódico hay — periódico monárquico, naturalmente — que pide ya el procesamiento del ilustre catedrático "por irse al extranjero a desprestigiar a España".

viles. ¿Qué se hizo entonces? Una investigación dispuesta por la Dirección de Sanidad, que comprobó la falsedad del informe. Nada más. Ni los inventores ni los propaladores **fueron sancionados de otro modo** que con la rectificación."

I el mateix diari en un altre lloc fa:

"El Debate", en un acceso agudo de ministerialismo, parece dudar de que los españoles quieran conocer íntegramente la verdad de los sucesos revolucionarios de octubre, causa, como nadie ignora, de que estemos aún en estado de guerra.

Y escribe: "¿No es posible, al menos, publicar un relato oficial, documentado, de la revolución? Se ha anunciado varias veces, se ha trabajado en él. ¿Por qué no sale?".

No entramos ni salimos en eso. Pero España tiene deseos de que la verdad se conozca. Tantos deseos, que, a fin de que la verdad resplandezca sin posibilidad s de duda, varios periódicos hemos expresado la conveniencia de que una Comisión parlamentaria de todos los partidos, absolutamente de todos, vaya a Asturias y emita informe."

No hi creiem gens

"Heraldo de Madrid" diu:

"Hemos visitado al fiscal de la República, don Lorenzo Gallardo, quien nos ha manifestado que ha recibido la información de "Le Populaire" publicada recientemente con unas declarciones de don Fernando de los Ríos.

Le interrogamos sobre si pensaba formular una querella y el fiscal ni negó ni afirmó en su respuesta. Limitóse a decir simplemente que estudiaba el asunto con todo detenimiento y que tomaría aquellas determinaciones que aconseje la ley. Añadió que no había formado juicio todavía; pero estimaba que de ser ciertas las

Aute de fe

Llegim:

"Oviedo. — El gobernador de Asturias señor Velarde, desmintió que las fuerzas del Ejército hubieran quemado una biblioteca de una Casa del Pueblo, según afirmó un periódico de Gijón. Lo ocurrido fué que el jefe de las fuerzas quemó unos libros que él consideraba extremistas, para evitar que fueran leídos por los soldados."

Els estrails de l'analfabetisme

"El Liberal", de Madrid, diu:

"**Cultura de tradicionalistas.—Quieren volver a los tiempos de la Inquisición.** — Zaragoza, 17. — La Agrupación escolar tradicionalista ha formulado ante el decanato de la Facultad de Derecho un documento haciendo constar que en la biblioteca de dicha Facultad existen numerosos ejemplares de libros marxistas, cuya existencia, según ellos, constituye un ultraje a las esencias de la tradición universitaria española, debiendo ser destruídos inmediatamente. Sólo de esa forma se honraría la Universidad al volver a los tiempos gloriosos del cardenal Cisneros, que en bien de la civilización —agregan— quemó en Granada las obras escritas por los musulmanes."

Afusellats anònims

Llegim en un titular de "El Debate":

"CUARENTA Y TRES FUSILADOS ANONIMOS HAY ENTERRADOS EN LA MONTAÑA DEL PRINCIPE PIO"

A "El Debate" només li interessa la història antiga. Algun dia es parlarà de la història contemporània.

Problemes urgents

La revisió constitucional

per DOMENEC GUANSE

Això de demanar la revisió constitucional és molt dintre la tradició espanyola. Tot el segle passat els espanyols es van passar la vida discutint la Constitució, armant motins i bullangues per la Constitució, i fent-se matar per la Constitució. Sembla que per a un espanyol la cosa més difícil és fer un text constitucional que el satisfaci plenament. En tant de temps encara sembla no haver-se adonat que és impossible de trobar una Constitució en la qual tothom estigui d'acord; que una Constitució no ha de servir per a satisfer tal o tal partit, sinó que és una mena d'acord transaccional, un terme mitjà, un punt de coincidència entre les opinions diverses del país. Si un partit es mostrés massa d'acord, massa conformes amb una Constitució, aleshores sí que caldria condemnar-la: ja no seria una Constitució per a tot el país, seria una Constitució de partit.

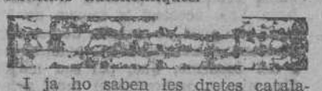
Però la Constitució de la República va ésser precisament una Constitució transaccional. No és pas als catalans a qui més pot plaure. Nosaltres hauríem volgut una Constitució federal. No és ni federable. En molts punts limita les nostres ambicions nacionals més cares. La vàrem acceptar, no pas contents, ans amb esperit de transigència. Vam fer sacrifici per a la República de tots.

Als socialistes podia encara satisfer-los molt menys. ¿Quins articles hi ha que modifiquin d'una manera essencial el règim capitalista? ¿Quins trasbalsos ha causat a les relacions entre el capital i el treball? A desgrat d'aquell qualificatiu que fa de la República espanyola una República de treballadors, l'estat segueix essent tan burgès com abans i els senyorets i els rendistes hi poden gandulejar de la mateixa manera, i els valents de totes menes poden dedicar-se al tràfic de blanques i a l'explotació de menors o del feixisme. Tota la fauna de paràsits que ofeguen el país i que voten les dretes ha subsistit després del famós qualificatiu de la República. I encara es queixen!

No digueu res dels simples homes d'esquerra en la qüestió religiosa. En aquest plet la transacció fou enorme. Entre el que s'ha fet i el que somniaven els lerrouxistes barcelonins de fa uns quants anys, si n'hi ha de diferència! La dissolució dels jesuïtes fou una ben mínima satisfacció per als republicans que esperaven l'acabament de la preponderància dels ordes regligiosos, naturals i estrangeres, al país.

Podem ben bé dir que no s'ha filtrat res a la Constitució que no hagués figurat en els programes més moderats dels partits republicans. Tan moderada sembla la Constitució, que estem segurs que els més temorencs homes de dreta, que coneixien les aspiracions republicanes, van fer un sospir de satisfacció quan la van veure aprovada. Estem segurs que els més assenyats es van convèncer que la República no era pas tan temible com l'havien imaginada.

I bé: ara és aquesta Constitució moderada que ataquen les dretes, que volen revisar, reformar o anullar segons les exigències de cadascú, després d'haver aconseguit encallar-la. Les dretes volen una Constitució que estratifiqui la història d'Espanya. Les més extremades ho diuen gairebé textualment, brutalment. Les altres ho expressen amb més eufemisme. Es igual. En el fons coincideixen totes en el mateix. Volen anullar absolutament aquells pocs articles en els quals l'opinió socialista del país es manifesta d'una manera tímida. Volen tornar tota la seva influència i el seu poder a l'Església. Ni la tornada dels jesuïtes els fa por. Però en allò que es mostren totes més d'acord és en la qüestió de l'Estatut. Diríem que el punt bàsic és aquest. Que allò que atrau més llurs vies, llur rancor sobre la Constitució són aquells articles que faciliten la implantació de l'Estatut. Totes les dretes s'uneixen al crit de Royo Villanova, que en la nova Constitució o en la Constitució reformada vol taponar les possibilitats autonòmiques.

I ja ho saben les dretes catalanes, que també són revisionistes. Ja ho sap la Lliga Catalana. Els propòsits són nets i són clars. Si hi ha revisió i l'Estatut en surt anullat o desnaturalitzat en la seva essència, que no ens diguin que han estat enganyats una vegada més. Si es deixen enganyar, si es deixen atrapar en la maniobra, ara, serà ben bé — i estem per dir com sempre — perquè hauran volgut.

Contra la maniobra de les dretes de demanar la revisió constitucional, en aquests moments, les esquerres, els socialistes, tots els republicans veritables, no tenen sinó un recurs: fer la unió sagrada. Per alçar una bandera antirevisionista? Si la unió fos feta, potser no n'hi hauria necessitat. Serien aleshores les dretes les que s'espantarien de la revisió. D'unes noves Corts Constitucionals, en les quals les esquerres s'hi guessin presentat unides, és possible que no hi tinguéssim res a perdre. I és possible també que la nova Constitució que en sortís no fos tan moderada. I segurament una mica més dura contra els enemics, declarats o velats, de la República.

Les coses que passen

Dels diaris de dreta:

Vayamos por partes y con serenidad... Quienes con ocasión de los tristes sucesos de Asturias primero

aludidas declaraciones envolvían una extraordinaria gravedad y había que analizar lo dicho por el señor De los

Temes d'art

Retrats

per FERRAN CALLICÓ

V

Els impressionistes feien una pintura que no s'havia vist mai (segons asseguren els crítics que tenen pa a l'ull). Manet, influit dels espanyols, no feia Goya ni Velàzquez. Feia, naturalment, Manet. L'única novetat que hi havia en tot això era que tenia una personalitat inferior a la d'aquests senyors. A Manet no li podem atribuir grans desigs de novetat si jutgem per les imitacions que feia de Chardin, Tizià, Velàzquez, etc. Renoir, deliciós colorista, quelcom més desigual en la forma, ha estat pres com a senyera, junt amb Cézanne, per crear aquesta estètica de la deformació a ultrança. Però el que és curiós és que Renoir, al final de la sevav ida, envejava dibul-

Un Mecenes de l'art antic: Llorenç de Mèdici, per Miquel Angel

xar una mà com Ingres i trobà que els pompeians l'havien ja superat... I Cézanne fou el turmentat de tota la vida que estripava tot el que feia perquè li semblaven granotes, com a l'escultor Manolo les seves Venus. El bromista Vollard va descobrir la sopa d'all amb aquest aprenent que tenia condicions i que ha fet les delícies de la nostra època. El prestigi assolit per aquest pintor és tan considerable, que la frase "l'èxit ha sorprès la mateixa empresa" podríem aplicar-la amb la seva màxima acepció. Això no vol dir que Cézanne se solidaritzés amb lap intura actual, encara que hi hagi males llengües que ho assegurin. Cézanne, que era Paül de nom i de fets, confià la seva ànima, que somniava un Poussin del natural, en mans d'aquest botiguer eixerit (el farsant Picasso se l'ha venut als de la Rue de la Boétie). I Vollard, per omplir-se la bosa en un moment que el capitalisme estava pletòric i l'esnobisme, excitat, jugava a qualsevol carta, ajudat d'altres botiguers no va reparar a transformar la Dulcinea-Poussin de Cézanne en aquest esperpento de l'art vivent. Ingres ja ho havia previst: "la ruine total de cet art admirable, cet art de Raphäel que nous aurions pu conserver, honorer, et avec cette foi, produire en France des oeuvres qui auraient toujours privé en Europe, et les transmettre de race a race au lieu que détriuite par absence et participation des anciens, nous allons dans le bouijo, dans la nuit de la barbarie." (Lletra a Magimel, 3 de juliol de 1857.)

I la nit de la barbàrie ja fa uns quants anys que dura. Sembla que el artistes estiguin interessats que esdevingui perpètua, potser per a guanyar d'aquesta manera la immortalitat. Probablement es tem que si es detura l'epidèmia cezannista, aquesta cauria en els més rebregat dels oblits; oblit que amenaça paorosament l'esforç "intellectual" d'una època desmoralitzada i corrompuda. No ens posem massa apocalíptics ni afalaguem el cor dels partidaris acèrrims del nou cànon: la "sensibilitat", concedint un permís de circulació a aquestes innovacions per allò que porta en si el nou de bo. Els historiadors de l'art o a l'Hotel Drouot és natural que sentin algun respecte per vint anys d'art o mil milions d'obres artístiques, degut a l'eclecticisme de la seva professió. El més xocant, i al nostre maniàtic entendre el més lamentable, és que els artistes s'hagin deixat dur tant temps per aquesta riuada collectiva d'imitació de fórmules i receptes, noves sí, però noves pel seu raquitisme, per la seva arbitrarietat i per aquesta fesomia absent abans en l'art: la grotesca fesomia del cinisme.

Moltes vegades m'he trobat amb persones que m'han preguntat què és l'art modern. En la impossibilitat de donar-los una clau per a poder desxifrar la qüestió, defugim la resposta, i aleshores ens confien la temença que no sigui una martingala i una ximpleria. Poc saben ells la trista realitat de llurs pressentiments; però prou han conegut que les lleis de l'art que ells sentien ja no són immutables. O sigui: que l'art, que ha estat sempre realista, tendint a la més perfecta expressió de la realitat, tendeix avui cap a la pitjor. Tant per als egipcis, com als grecs, com als perses, com als hindús, com als japonesos, com als italians i als francesos o als holadesos i als espanyols, el comú denominador de l'art és l'expressió més vital i, per tant, més bella de la realitat. I l'art modern, generalment, es caracteritza pel contrari: per fugir de la realitat, perquè la Naturalesa és poca cosa per a aquests artistassos, impotents per a treure suc de la realitat, però prou vius per a treure el que poden amb ajuda dels seus còmplices, els marxants i crítics.

Els que amb poques paraules ens entendran perquè sabran llegir entre línies, se sentiran aludits o fins acusats de complicitat en aquesta corrupció de les arts manegada pels especuladors de les botigues de la Rue de la Boétie, del Victoriastrasse, que han obert l'ull d'ençà de la gesta famosa de Durand-Ruel i Vollard. Tots hem contribuït amb la badoqueria inseparable de tota estranyesa, per més absurda que aquesta sigui, a la magnitud del triomf d'aquesta anarquia de l'art. Anarquia d'essència capitalista. Però la "comedia infinita" i els que ens penedim de la nostra ingènua collaboració en un afer que ha ocupat tantes intelligències i que ha servit, a l'hora que per a empastifar tants periòdics més o menys artístics, per a augmentar els cabals d'astuts comerciants, no podem optar més que o per abandonar-nos al trist destí d'una esterilitat per esgotament, o treballar i lluitar per l'obtenció d'aquella dignitat que han tingut sempre les arts plàstiques quan s'han nodrit de la Natura i no de la imaginació exacerbada per les necessitats ineludibles amb què es troben que han de solucionar des del primer moment els artistes actuals. Qualsevol jove aficionat a l'art que vulgui estudiar topa amb mil obstacles com la peremptòria alimentació i altres satisfaccions que l'obliguen a renunciar a aquell devot, abnegat, disciplinat estudi dels deixebles obscurs dels grans mestres que ens han restat, i afalagats per una aurèola fictícia, es llencen a l'aventura de singularitzar-se amb una personalitat raquítica, amb aparença genial. Es per això que avui veiem, per oposició a la fama reduïda de mitja dotzena de mestres de l'art de cada segle, l'espectacle mai vist, l'espectacle paradoxal i sorprenent d'una milionada de mestres de la pintura i l'escultura modernes. Es incalculable el nombre d'obres que aquest art modern ha produït de vint anys ençà. Però creiem no equivocar-nos de gaire si afirméssim que el total de les obres genials produïdes en aquests vint anys supera el nombre de les que es produïren a tot el món des de les èpoques prehistòriques fins a l'adveniment de l'impressionisme. L'art antic ha quedat derrotat. La intelligència i la sensibilitat esmerçades en els nostres temps han pres proporcions tan colossals, tan, podríem dirne... monstruoses, que els mateixos artistes no poden menys que meravellar-se'n, i encara estan tan meravellats que un art que ells creuen més difícil que l'art anterior sigui practicat amb èxit evidentment gran per tants i tants artistassos i no es volen prendre la molèstia d'esbrinar de veres si globalment tot aquest art

Un Mecenes de l'art modern: Retrat de Kahnweiler, per Picasso

modern tan gloriós no és més fàcil, menys imaginativament important, que el de qualsevulla d'aquells artistes antics als quals es perdona la vida avui.

¿Però és, efectivament, com ells es creuen, més difícil aquest art que l'altre? I si les teories damunt les quals s'ha bastit no són altra cosa que solemnes ximpleries, ¿quin fenomen ha ocorregut perquè aquestes ximpleries tinguessin tant d'èxit que durant anys hagin estat internacionalment dem oda? Això no és cap secret. Però sembla que hi hagi un cert pudor de dir-ho, per no dir que manca la vergonya de confessar-ho. Els que per convenciment de totes unes altres idees estètiques d'un art immutable, fet d'amor i no d'habilitats de prostituta, no tenim per què donar-nos vergonya d'asenyalar d'on ha sortit aquesta plaga de mals contagiosos que ha infestat amb perill de mort (així ho diuen) els hereus d'aquella divina llavor que donà al món un Fídias i un Rafael. Però Fídias i Rafael i tots els altres artistes immortals com ells no conegueren M. Paül Rossenberg, ni M. Flechteim, ni cap dels marxants d'avui dia, sinó que s'entengueren directament amb llurs clients, els quals obraven com veritables Mecenes, apassionats de l'art, i no com a filatèlics de la pintura.

Es el marxantisme el que en realitat ha fet el prodigi de dotar els començaments del segle que vivim amb una quantitat tan extraordinària d'artistes genials com no hi ha exemple en cap més període de la història de les arts plàstiques. A Barcelona el marxantisme és encara incipient i la seva influència ens ha perjudicat tan poc com precari és el seu negoci. EEls marxants no es fan, aquí (que és cas°) milionaris com els de París i és molt difícil que aconsegueixin fer-se'n. Però ja comencem a tenir abassegada la crítica; ja comencen a voler-nos introduir en massa com a genis unes quantes agrupacions d'artistes que no són més que una mediocritat.

(Seguirà.)

Vegi's LA RAMBLA del 12 i 26 de novembre i 10 i 17 de desembre de 1934.

El campió del món d'escacs a Barcelona

Una conversa amb el doctor Alekhin

per F. ARMENGOL

Una altra vegada tenir el doctor Alekhin, campió del món d'escacs, a casa nostra. Per cert que aquest esdeveniment es deu a la magnificència del Club d'Escacs Barcelona i a la generositat d'uns quants abnegats que constantment saben distribuir part de les seves economies a la causa escaquista. Encara que sigui una indiscreció, cal citar els seus noms perquè tanmateix és un deure informatiu. Són els amics Garrigosa, Marín, Omet, Carreres, etc.

Hem cregut que era interessant que LA RAMBLA interviués al mestre Alekhin, el qual, molt generosament i molt cordialment s'ha predisposat a les nostres consultes perquè arribin als nostres lectors.

L'amic Carreres ens ha servit de mitjancer, i ahir, diumenge, a la tarda, ens trasllladàrem a casa seva, on ens esperava el doctor Alekhin, la seva distingida esposa, l'amo de la casa, que tanmateix és el veritable promotor de què el campió del món es trobi a la nostra terra; els companys Garrigosa, Rafel Llorenç, Omet, acompanyat de tota la seva família, i el diabòlic Hirsch, que no ha parat fins que ha fet una partida amb el nostre hoste.

L'amic Carreres tenia hàbilmente totes les coses preparades perquè l'acte del nostre interviu tingués un bon marc i un bon ambient. Així que ens ha vist, ens ha fet entrar al seu despatx. Es un recinte tot coquetó i simpàtic, on no hi manquen ni els atributs dels escacs, ni els de la música, així com tampoc els de guerreria i altres característiques que serveixen per anar dialogant. Un cambrer ens ha servit a tots els que estàvem presents: cafè, tè, tabac i altres entreteniments per a satisfer un acte de galanteria ben estimable i perquè la conversa que haviem de sostenir no deixés de tenir cap atractiu.

Havent-hi el diabòlic Hirsch, no és possible començar de seguida la tasca periodística. Imposa la seva "causerie" i cal revestir-se de paciència per a esperar que el torn arribi. El campió del món li ha acceptat el repte que li ha llançat, i no tenim inconvenient a veure com la partida es desenvolupa, per a apreciar després si Hirsch ha tingut raó o no amb el seu gest. Aviat ho hem comprovat. L'esmentada partida ha durat gairebé el temps de collocar les peces damunt el tauler, i mentre Hirsch s'encongia dins una boira d'angoixes silencioses, Alekhin, tranquillment, ha obert les seves erudites improvisacions i han deixat aixafat el seu adversari, mentre aquest encenia la seva pipa per descongestionar-se una mica de l'episodi que li havia sobrevingut.

A continuació inserim aquesta partida perquè l'assoboreixi la curiositat dels nostres lectors:

Blanques, doctor Alekhin; negres, Hirsch.

1. P4R, P3CR; 2. A4A, P3R; 3. P4TR, P3CD; 4. P5T, C3AD; 5. P4D, A2CD; 6. P3AD, C4T; 7. A3D, D3A; 3. C3A, O-O-O; (Després d'aquest moviment, Hirsch es treu les ulleres!). 9. A5CR, D2C; 10, P6T, CXP; 11. AXC, D1C; 12. A5C, T1R; 13. A6A, A2C; 14. P5R, D1A; 15. P4CD, C3A; 16. P4T, CXP; 17. PXC, DXP xac; 18. C2D, AXA; 19. PXA, R1C; 20, O-O; AXC; 21. CXA, P4D; 22. C5R, D3D; 23. A5C, TD1A; 24. A6A, P4TR; 25. D2R, D1D; 26. P5T P5T; 27. PXP, PAXP; 28. TXP, RXT; 29. D6T xac, RXD; 30. T7R(mat.

Després, el doctor Alekhin s'ha deixat martiritzar una mica per les nostres preguntes. No ha evadit absolutament cap resposta i totes elles han estat decorades amb un excés d'afabilitat. Sab, de bona tinta, que a la nostra ciutat es coneix a fons el procés del moviment escaquista mundial i que el seu encertat comentari pot interessar.

—Una mica de biografia?

—Per què no?—ens diu—. Ací van unes notes molt recents que ha inserit el diari "La Dépêche Tunisienne". Textualment aquestes notes diuen: "Alexandre Alekhin va néixer a Moscou el dia 1er. de novembre de 1892. El seu pare va ésser mariscal de la noblesa del Govern de Vorenejo i membre de la Duma. La seva mare, nascuda amb el nom A. A. Prokorov, era la filla d'un gran industrial. Alekhin va fer els seus estudis a l'Alta Escola Imperial de Dret.

L'any 1914, després d'haver obtingut els seus títols, Alekhin entrà al ministeri d'Afers Estrangers; però la seva carrera fou bruscament interrompuda per la guerra i la revolució.

Durant la guerra entrà de voluntari al servei de la Creu Roja al front, on va rebre la creu militar de Sant Estanislau i la creu de Sant Jordi.

Després de la revolució, Alekhin emigrà a França, domiciliant-se a París, on es va doctorar de Dret, i així es pogué consagrar plenament als escacs.

La seva brillant carrera escaquista començà l'any 1909. Al torneig nacional rus de Sant Petersburg, on s'adjudicà, a setze anys, el títol de mestre.

Entre els anys 1912 i 1914 es distingí davant del món amb una sèrie d'èxits esclatants: primer premi, a Estackolm, l'any 1912; primer premi, a Scheveningen, l'any 1913; primer premi, repartit amb Nimzowitsch, a Leningrad, l'any 1914. També portava el primer lloc en el torneig de Mannheim de 1914, quan aquesta competició fou interrompuda per la declaració de la guerra.

Les seves grans glòries daten per això de des que es va acabar la guerra, amb els primers premis de Budapest i la Haia a l'any 1921, Baden-Baden al 1925 i Kecsmet al 1927.

Hi ha centenars de presos que no poden mantenir llurs famílies. Ajuda a l'obra de socórrer-les.

A Londres al 1922 i Nova York al 1927 ell va aconseguir situar-se a segon lloc, cada vegada darrera de Capablanca, el campió del món de l'època. Fou aleshores quan s'imposà la qüestió de la supremacia mundial.

A la primera crònica d'escacs de "La Dépêche Tunisienne", apareguda el dia 26 de setembre de 1926, s'hi inseria aquesta notícia:

"El mestre cubà Josep Raul Capablanca, campió del món d'escacs després de la seva victòria del mes de març de 1921 sobre l'alemany Emmanuel Lasker, es veié obligat a posar el seu títol en joc. El challenger serà el meravellós jugador Alexandre Alekhin i una borsa de 10.000 dòlars

El Dr. Alekhin i la seva muller, en arribar a Barcelona

en metàllic serà asegurada pel Club d'Escacs de l'Argentina, el cual, ensems, subvencionarà igualment les despeses de viatge, així com la manutenció dels dos mestres. Un bell matx en perspectiva, on la sòlida tècnica de Capablanca lluitarà amb l'originalitat, o sigui el cubisme en escacs de la nova escola, de la qual Alekhin és protagonista."

L'esmentat matx va tenir lloc a Buenos Aires del 16 de setembre al 29 de novembre de 1927. Fou guanyat per Alekhin amb el següent resultat: 6 partides guanyades, 3 perdudes i 25 partides nulles per empat.

Alekhin va naturalitzar-se a França durant el mes d'octubre de l'any 1927.

Després de la seva victòria de Buenos Aires, vet ací una estadística de successos definitius contra els mestres més forts de la nostra època: 1927, Nova York, segon lloc, i Kesckemet, primer lloc; 1929, Brandley, primer lloc; 1930, Sant Remo, primer lloc; 1932, Berna, primer lloc, i Mèxic, primer lloc; 1933, París, primer lloc, i Hastings, segon lloc; 1931, Zurich, primer lloc.

Cal esmentar també els èxits aconseguits per Alekhin en diversos matxs de caràcter individual com són els celebrats l'any 1921 amb Teichmann i Saemisch, que els vencé; els celebrats amb Euwe i Capablanca l'any 1927; el celebrat amb Bogoljubow l'any 1929 i una segona vegada amb el mateix Bogoljubow l'any 1929 i una segona vegada amb el mateix Bogoljubow l'any 1932.

Cal tenir en compte també les seves sessions de partides sense veure el tauler, en les quals el campió del món sap conquistar l'admiració de tothom. L'any 1925 va realitzar 28 partides (22 guanyades, 3 perdudes i 3 nulles per empat). A Chicago, l'any 1933, va realitzar-ne 32 (19 guanyades, 44 perdudes i 9 nulles per empat).

Cal recordar també la sèrie de partides treballades arreu dels pobles de França. Fins avui, en conjunt, són 698 amb aquest resultat: 656 guanyades, 18 perdudes i 24 nulles.

I, finalment, cal recordar també el resum de jocs fets durant la seva excursió per Mèxic, l'Havana, Canadà. el Pacífic (Illes Hawai), Japó, Xina, Filipines, Indo-Xina Anglesa, Indies Holandeses, Egipte, Itàlia, etc., que durà un any sencer. En conjunt, 771 partides a favor seu, 60 a favor dels seus adversaris i 62 nulles per empat."

Alekhin diu:

—Réti, el malaguanyat Réti, va ésser un gran compositor de finals. Tartakower és un analista molt expert. Per cert que quan Réti jugava en competicions aprofitava situacions de finals que se li presentaven per a després desenrotllar-les. Era una veritable obsessió.

Nosaltres continuem:

—Digueu alguna cosa relacionada amb els mestres Capablanca, Lilienthal i Botwinik en relació amb el recent torneig de Hastings.

—Tinc la impressió que ho faran millor en el pròxim torneig de Moscou, on prendran part. Sobre Botwinik, campió de Rússia, és difícil de fer judicis sense conèixer exactament el seu joc.

—Em plauria conèixer la vostra crítica sobre la partida que Capablanca va perdre amb Lilienthal.

—Es fàcil donar-la. Capablanca insisteix sovint sobre la posició de determinades variants, i això de vegades perjudica. En part, la mateixa partida va plantejar-la el mestre Elikases en el mateix de Hastings de l'any passat, que segurament el cubà desconeixia per no haver-hi participat i, en canvi, Lilienthal se sabia de memòria.

—¿Anireu a Moscou?

—No—respon sense titubejar.

—¿Quin és el paper que prevaldrà al torneig de Moscou?

—No es pot precisar. Puc dir-vos, amb tot, que la participació del doc-Emanuel Lasker sempre serà un fet interessantíssim i que el mestre Pirc pot demostrar ésser un jugador de qualitat i de l'esdevenidor.

—¿Quin és per a vós el mestre que pot aspirar al campionat del món?

—Segons el meu concepte, els més preparats són Euwe, Capablanca i algun dia Flhor. Té fusta d'strateg.

—¿I el jove mestre Lilienthal?

—Qui sap!; però no és indiscret dir que és una cosa més problemàtica. Així com el jove mestre Flhor posseeix una tècnica excepcional que fa tenir presentiments, Lilienthal, com que encara no ha arribat a la plenitud del combat, no es pot dir que reuneixi encara la preparació deguda. De totes maneres, la vostra pregunta no és possible contestar-la massa ràpidament. Cada any apunta un jugador nou que sovint fa variar la situació dels pensaments exactes.

—¿Quina diferència hi ha entre la tècnica de Capablanca i Euwe?

—Senzillament. Capablanca domina el joc mitjà molt simètricament i les variants d'abans de la guerra. En canvi, Euwe domina justicieram ent les obertures. Dues veritables especialitats.

—¿Alguna cosa sobre la recent excursió feta a l'Africa?

—Serien interminables. Allà hi ha molts jugadors i m'han dispensat molts honors. Un d'ells, la insígnia de Comanador del Nicham Iftikhav, cedida pel senyor Lemoine, sots-cap del Gabinet del Resident general i atorgada pel senyor Peyrouton. Són gent molt correcta en general. A Tunis, Casablanca i Algèria hi ha bons cercles escaquistes. No descuren les orrganitzacions per a donar la sensació de fer les coses bé i detalladament.

—¿Quin jugador d'aquells països es distingeix més?

—Lameyra—ens diu el doctor Alekhin, confiant la seva resposta a l'exactitud—. Per cert que va intervenir en el darrer campionat de França.

—Crec que l'Africa hi ha alguna modificació en el joc?

—Es cert. Quan un peó arriba a coronar-se, no s'ha de demanar la dama, com ací succeeix. Cal demanar una peça de les que durant la partida han sortit del joc.

—Doneu-me ara una nota humorística, que sempre se n'espigolen jugant a escacs.

—Apunteu. A una sessió de simultànies que vaig fer a Txecoslovàquia, vaig trobar-me davant d'un adversari, que quan va veure que jo tenia tres peces iguals es va desesperar. Certament jo no me n'havia adonat i quan m'ho va dir vaig esclatar a riure.

—¿Era algun truc?

—Res d'això. Es tractava d'un error. En el moment de posar les peces damunt el tauler, algú va confondre un alfil per un peó...!

—¿Esteu satisfet de trobar-vos a Catalunya?

—País admirable. Em recordaré una altra vegada de les atencions que em van dispensant; del recolzament que el Club d'Escacs Barcelona ofereix als escacs mundials i a la colla d'amics que el segueixen i li volen donar sempre motius de glòria.

—¿Quantes manifestacions realitzareu ací?

—Unes simultànies a l'Ateneu Barcelonès; unes altres al club degà i una sessió especial amb rellotge a base de deu o dotze taulers amb jugadors de primera força.

—Amic doctor Alekhin, molt agraït de la vostra atenció.

—La meva encaixada.

—La meva també i la de LA RAMBLA, que us desitja uns bons èxits.

Les coses que passen

Coses inaudites

Llegim a "El Diluvio":

"RASGO DE HONRADEZ DEL DIRECTOR DE UN BANCO

Cuenca, 15. — El director del Banco Español de Crédito en esta plaza, don Santiago Crisolià Barroeta, se personó en la Alcaldía de esta capital para recibir cincuenta mil pesetas de la cuenta con dicho Banco."

Després diu que n'hi donaren 50.000 de més i que en adonar-se'n, ja a casa seva, les tornà.

I l'agència que dóna la nova afegeix:

"Está siendo muy comentado el rasgo de honradez del director y se hace resaltar que, de no haberse dado cuenta de la equivocación, ésta hubiera dado lugar a la creencia de que se había cometido un desfalco, con las consiguientes molestias para el depositario, quien, por cierto, así como el director del Banco, gozan de bonísima fama.

El director ha recibido numerosas felicitaciones."

Quan en un país és molt comentat que un director d'un Banc torni uns diners que li han donat de més i per aquest motiu rebi moltes felicitacions, aquest país ja està classificat.

Només pot ésser governat per lerrouxistes.

Fa divuit anys que n'és fora

El nou comissari de Policia de Barcelona, senyor Pedro Ribas, ha dit:

No puc dir que conegui Barcelona actualment, puix que fa divuit anys que vaig sortir-ne per a prestar els meus serveis en altres llocs d'Espanya."

Tres obrers morts de fam

Llegim:

"Oviedo, 19. — L'Ajuntament ha celebrat sessió, i s'hi ha plantejat una discussió molt laboriosa sobre la situació creada a Oviedo a conseqüència dels passats fets.

Tots els regidors s'han referit especialment a la manca de treball. Un d'ells, el senyor Julio Alonso, liberal demòcrata, ha declarat que li constava el fet tristíssim d'haver mort de fam tres obrers.

La dita declaració ha produït una gran sensació, i l'esmentat regidor ha afegit que podia provar la seva denúncia amb documents.

Després s'ha passat a tractar del que passa a les fàbriques d'armes, on no acaba de reprendre's el treball, i com que hi ha grans plantilles d'obrers, l'atur repercuteix en l'economia local, i són moltes les llars que han arribat a un darrer extrem de misèria.

La sessió hi ha hagut moments que ha adquirit tons dramàtics."

Que li provi

Llegim:

"EL GENERAL BATET EN PALMA DE MALLORCA

Palma de Mallorca, 15. — Llegó, acompañado de su esposa, el general don Domingo Batet, que se propone pasar en esta capital una corta temporada."

Les coses clares

Deia el nomenament signat pel senyor Portela:

"He resuelto que cese en sus funciones el excelentísimo señor don José Martínez Herrera, teniente coronel, alcalde accidental de Barcelona, y que sea el mismo sustituido por el excelentísimo señor don Juan Pich y Pon, el cual asumirá todas las facultades otorgadas al alcalde accidental de Barcelona por el comandante general de la 4.ª División Orgánica, actuando como alcalde gestor."

Les coses estan, doncs, ben clares:

Don Joan Pich i Pon no és alcalde a seques com ell pretén, i com ha ordenat als caps de Secció de l'Ajuntament, que li duguin els documents a la signatura, en lloc de posar-li "Alcalde accidental".

No és alcalde, sinó que és alcalde acidental, o alcalde gestor, o millor, alcalde transitori, i no és el substitut de l'alcalde popular, sinó que és el substitut del tinent coronel de l'Ajuntament.

A cadascú el que sigui seu.

La tragèdia dels monàrquics

La sang blava autèntica del país ha tingut un disgust molt fort quan s'ha assabentat per la premsa francesa que el besavi del príncep de Torlònia—que s'acaba de casar amb una noia dels ex-reis—havia estat un vulgar apotecari de l'Auvèrnia, i que el títol de Príncep és un títol d'aquells que el Papa dóna els dies que està de bon humor.

Ha acabat de disgustar-los la confirmació que don Alfons i donya Victòria es divorcien i que l'hereu—antic príncep d'Astúries—s'ha tirat els plats pel cap amb la seva dona, la senyora Sampedro, la qual se n'ha tornat a l'Havana.

Però el que els ha desesperat més ha estat l'assabentar-se que l'infant Jaume es casarà amb la senyoreta Dampierre, el besavi de la qual va votar, a la Convenció, la mort de Lluís XVI.

Quina tragèdia!!!

SALA BUSQUETS

Mobles-Decoració
Exposicions d'Art

PINTURES
DE
Francesc Pausas

ENTRADA LLIURE
Passeig de Gracia, 36

Cotitzeu pels presos.